

**ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET ENERGIEDECREET
VAN 8 MEI 2009, WAT BETREFT NETBEHEER, ENERGIE-EFFICIËNTIE EN
MILIEUVRIENDELIJKE ENERGIEPRODUCTIE**

Samenvatting

Voorliggend ontwerp van decreet voorziet in verschillende wijzigingen van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Er wordt voorgesteld om de begrenzing van de aansluitingskost bij nieuwe aardgasaansluitingen bij bestaande wooneenheden of gebouwen af te schaffen vanaf 1 januari 2025. Het verbod op de plaatsing van een stookolieketel wordt verduidelijkt. Tevens worden, naar aanleiding van de invoering van een renovatieverplichting bij residentiële gebouwen, de doelstellingen van de databank voor energiegebruik en energieproductie uitgebreid.

Er wordt een meldingsplicht ingevoerd voor installateurs van elektriciteitsopslagfaciliteiten.

De regeling inzake de toelating tot het aanleggen van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt, wordt aangevuld met een regeling inzake het verval en de opheffing van deze toelating. Aan de beheerder van een directe lijn of een directe leiding worden bijkomende meldings- en informatieverplichtingen opgelegd.

Wat de gesloten distributienetten betreft, wordt de voorwaarde voor ontheffing van bepaalde taken en verplichtingen gewijzigd zodat enkel gemelde of door de VREG toegelaten gesloten distributienetten ervoor in aanmerking komen. Ook voor beheerders van een gesloten distributienet voor aardgas wordt de mogelijkheid voorzien om ontheven te worden van bepaalde taken en verplichtingen.

De anti-saucissoneringsbepaling inzake groenestroomcertificaten wordt aangepast, aangezien de bovengrens van 5 MW van de call groene stroom werd geschrapt. Verder wordt een quotumaanpassing voorgesteld.

Er wordt een decretale basis gecreëerd voor de uitwisseling van gegevens afkomstig uit de digitale meter tussen de netbeheerder of zijn werkmaatschappij en de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW), evenals een decretale basis voor de netbeheerder om aan de uitvoerders van energiescans gegevens te kunnen overmaken en voor de Vlaamse Energiehuizen om de gegevens nodig voor hun werking op te vragen en te verwerken. Ook wordt het mogelijk gemaakt om persoonsgegevens op te vragen in het kader van de toekenning van groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten.

Het in het Energiebesluit voorziene conventioneel voorkooprecht, dat de OCMW's bij de toekenning van een noodkooplening verplicht dienen te bedingen, wordt decretaal verankerd en omgevormd tot een Vlaams voorkooprecht.

Verder wordt voorgesteld om de energieverbruiks- en productiegegevens en de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen van publieke organisaties naar de toekomst toe als open data te beschouwen. Er wordt ook een sanctie voorzien als een publieke organisatie deze verplichtingen niet nakomt. Aangezien de huidige definitie van publieke organisatie niet volledig dekkend is om de voorbeeldrol van de overheid in de energietransitie in te vullen, wordt deze definitie uitgebreid.

Er worden boetebepalingen voorgesteld voor een nog door de Vlaamse Regering in te voeren systeemeis bij nieuwbouw en ingrijpende energetische renovaties (IER).

Er worden tevens wijzigingen voorgesteld met betrekking tot de sanctie voor de energiedeskundige wanneer deze een fout energieprestatiecertificaat niet aanpast. Zo wordt voorgesteld om, vooraleer over te gaan tot een dwangsomprocedure, eerst een éénmalige geldboete op te leggen wanneer de energiedeskundige, na aanmaning, nog steeds niet het gecorrigeerde energieprestatiecertificaat indient.

Er wordt ook een sanctie voorzien als het vereiste label in het kader van een labelplicht niet wordt gehaald.

De inspectiebevoegdheid van de VREG op het vlak van toegang tot gebouwen wordt uitgebreid.

Tot slot worden sanctiebepalingen ingeschreven voor de niet naleving van de bepalingen inzake de PV-verplichting voor grote afnemers. Verder worden nog enkele wijzigingen voorgesteld met betrekking tot de rechtsgrond van de PV-verplichting.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Situering

BELEIDSDOMEIN: Omgeving
BELEIDSVELD: Energie

2. Inhoud

2.1. Aansluitingskost aardgas voor bestaande gebouwen en verduidelijking van het verbod op de plaatsing van een stookolieketel

Vlaanderen neemt zijn verantwoordelijkheid in de globale strijd tegen klimaatverandering en wil de komende jaren verdere stappen zetten om het energiesysteem koolstofarmer en duurzamer te maken. Met het oog op het realiseren van de Vlaamse energie- en klimaatdoelstellingen zet Vlaanderen in op het verbeteren van de energie-efficiëntie van het gebouwenpark, het verhogen van het aandeel hernieuwbare energiebronnen in de energievoorziening, en het flexibeler en beter maken van de energie-infrastructuur. Ondertussen zorgt Vlaanderen er ook voor dat de energiefactuur betaalbaar blijft voor gezinnen en competitief blijft voor ondernemingen.

In het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn al heel wat maatregelen opgenomen die daarop inspelen. Voorbeelden zijn de renovatieverplichting bij niet-residentiële gebouwen, vermeld in artikel 11.2/2.1, en het verbod op aardgasaansluitingen bij nieuwe grote verkavelingen, grote groepswoningbouwprojecten en grote appartementsgebouwen vanaf 2021, vermeld in artikel 4.1.16/1. Een andere maatregel, namelijk het verbod op de plaatsing of de vervanging van

stookolieketels, is op 20 oktober 2021 aangenomen in het Vlaams Parlement¹. Het decreet², dat op 22 oktober 2021 door de Vlaamse Regering werd bekrachtigd, is op 1 januari 2022 in werking getreden.

Met het decreet van 18 maart 2022 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (zie ook de toelichting daarbij in Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 1154/1) werd als volgende stap in het kader van defossilisering de beperking van de aardgasaansluitingskosten bij nieuwbouw afgeschaft, werd het aardgasaansluitingsverbod bij nieuwbouw vanaf 2026 ingevoerd, en werd de invoering van een renovatieverplichting bij residentiële gebouwen geregeld. Via het decreet van 17 juni 2022 werd de datum van die uitfasering van de aardgasaansluiting voor residentiële gebouwen en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf 1 januari 2026 een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande nieuwbouw wordt aangevraagd, vervolgens met één jaar vervroegd richting 1 januari 2025.

Ten einde een lock-in te vermijden werden als een flankerende maatregel voor die vervroeging met één jaar in het kader van de energieprestatieregelgeving specifieke voorwaarden opgenomen aangaande technische installaties waarbij wordt voorzien in eisen aangaande een lagetemperatuursafgifte. Bij lage temperatuurafgifte is het systeem zo ontworpen dat de temperatuur van het water in de verwarmingskring merkkelijk lager kan zijn dan bij een klassieke installatie. Het feit dat de temperatuur lager is, houdt in dat minder energie nodig is om het systeem op temperatuur te krijgen en te houden. Bij een ketel heeft een lagere retourtemperatuur een positief effect op het condensatieproces in de ketel. Bij een warmtepomp zorgt een lagere temperatuur ervoor dat de hernieuwbare omgevingsenergie optimaal kan omgezet worden en dat minder elektriciteit moet worden gebruikt. De EPB-berekening houdt rekening met dit effect: een lagere temperatuur van het afgiftesysteem zorgt voor een hoger opwekkingsrendement voor ruimteverwarming. Aldus wordt ook een gunstig effect op het E-peil bekomen. Een bijkomend voordeel van het omzetten in een verplichte EPB-eis op lage temperatuur is overigens dat men later kan overschakelen op een warmtepomp zonder wijzigingen. Dit werd geïmplementeerd via het besluit van de Vlaamse Regering van 2 december 2022.

In voorliggend ontwerp van decreet wordt voorgesteld om de begrenzing van de aansluitingskost bij nieuwe aardgasaansluitingen bij bestaande wooneenheden of gebouwen af te schaffen vanaf 1 januari 2025. Bij nieuwbouw is deze begrenzing reeds afgeschaft sinds 1 juli 2022. Deze maatregel zorgt ervoor dat elke nieuwe netgebruiker door zijn aardgasdistributienetbeheerder vanaf de inwerkingtreding van deze maatregel de reële aansluitingskosten zal worden aangerekend (gemiddeld is die reële aansluitingskost ongeveer 1500 euro), waardoor de kost boven 250 euro niet langer zal worden gesolidariseerd door middel van de aardgasdistributietarieven (dus in de factuur van de andere gezinnen die met aardgas verwarmen). Anderzijds zal het beëindigen van die subsidiering van aardgasaansluitingen er toe leiden dat andere meer duurzame technologieën (warmtepompen, thermische energie gedistribueerd via warmtenetten) een meer kostenoptimale keuze worden vis-à-vis aardgas.

Daarnaast werd vastgesteld dat er een verduidelijking noodzakelijk is van de bepaling over het verbod op de plaatsing en de vervanging van stookolieketels en ketellichamen in bestaande gebouwen als er aardgas aanwezig is in de straat, zonder dat daarbij afbreuk wordt gedaan aan de doelstellingen van de maatregel. Dit ontwerp van decreet komt daaraan tegemoet.

¹ Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 813.

² Decreet van 22 oktober 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat een verbod op de plaatsing of vervanging van een stookolieketel betreft, B.S. 19 november 2021.

Tot slot is het ook noodzakelijk, gelet op de invoering van een renovatieverplichting bij residentiële gebouwen, dat met betrekking tot de databank voor energiegebruik en energieproductie, vermeld in artikel 12.5.1, §1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, punt 10° tot en met 14° worden aangevuld met de categorie van residentiële gebouwen.

2.2. Aanvullingen m.b.t. directe lijnen/leidingen

De regeling inzake de toelating tot het aanleggen van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt, wordt aangevuld met een regeling inzake het verval en de opheffing van deze toelating.

Door het invoeren van een vervaltermijn van vijf jaar kan men niet provisoir om een toelating vragen, en er gebruik van maken op het moment dat men daar misschien ooit nood aan heeft. Verder is het aangewezen dat de VREG de toelating van een directe lijn of directe leiding opheft indien er niet meer voldaan wordt aan de wettelijke vereisten, er ondertussen geen overschrijding meer is van de eigen site of bij buitendienststelling van de directe lijn. Als na opheffing van de voorheen verleende toelating een directe lijn of directe leiding terug de grenzen van de eigen site overschrijdt en er voor het overige niets werd gewijzigd, wordt deze van rechtswege toegelaten.

Om de toegelaten directe lijnen beter te kunnen opvolgen, worden de taken van de beheerder van een directe lijn of directe leiding uitgebreid met informerende taken. De VREG moet worden ingelicht over in- en buitendienststelling en over wijzigingen aan de eigenaar of beheerder van de directe lijn of leiding of van de kadastrale percelen waarop de directe lijn of leiding gelegen is, de aangesloten afnemers of een wijziging in de verbinding met het net.

2.3. Wijzigingen m.b.t. gesloten distributienetten

De huidige formulering van de voorwaarde voor ontheffing van de beheerder van een gesloten distributienet van bepaalde taken en verplichtingen verwijst naar de (voorwaarden opgenomen in) de definitie van gesloten distributienet. Voorgesteld wordt om de formulering aan te passen zodat enkel gemelde of door de VREG toegelaten gesloten distributienetten voor ontheffing in aanmerking komen.

De mogelijkheid tot ontheffing wordt ook voor beheerders van een gesloten distributienet voor aardgas voorzien. De ontheffingen die toegekend kunnen worden bij aardgas zijn beperkter dan bij elektriciteit: enkel een ontheffing van de voorafgaande goedkeuring van de tarieven, alsook de verplichte opstelling van een investeringsplan.

2.4. Wijzigingen aangaande groenestroomcertificaten

Aangezien de groenestroomcertificaten via een projectspecifieke bandingfactor bij zonne-energie werden afgeschaft, en vanaf 1 januari 2023 alle PV-installaties, en dit ongeacht grootte, werden opgenomen in het callsysteem wind en zonne-energie, wordt de anti-saucissoneringsbepaling, opgenomen in artikel 7.1.1, §2, zesde lid, van het Energiedecreet aangepast.

Tevens wordt een quotumaanpassing voorgesteld. Vanuit de markt werden immers duidelijke signalen opgevangen dat er een tekort is aan beschikbare groenestroomcertificaten en dat dit consequenties heeft voor het behalen van de quota. Op een vrije markt met een beperkt aanbod, zijn stijgende prijzen een logisch gevolg. De op de markt gehanteerde verkoopprijzen zijn ondertussen al hoger dan de decretaal voorziene boete. Ten einde het tekort op de markt op korte

termijn te mitigeren, heeft Fluvius groenestroomcertificaten die aan de elektriciteitsdistributiebeheerders tegen de decretaal voorziene minimumsteunhoogte werden overgedragen en die zij nog in hun portefeuille hebben, via het veilen ervan versneld terug op de markt gebracht. Op middellange termijn dienen, op basis van de verwachte uitreikingen, en met het oog op een voldoende ruime buffer, echter ook nieuwe quotumpercentages voor de volgende jaren te worden bepaald.

2.5. Gegevensuitwisseling

De uitwisseling van gegevens afkomstig uit de digitale meter tussen de netbeheerder of zijn werkmaatschappij en de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn, hierna OCMW genoemd, wordt geregeld. Huishoudelijke afnemers hebben het recht op een ononderbroken toevoer van elektriciteit en aardgas. Op cruciale punten binnen de afsluitingsprocedure wordt proactief ondersteuning aangeboden. Vanuit die optiek bezorgt de netbeheerder het OCMW sinds 2012 periodiek gegevens van afnemers die recent afgesloten of aangesloten werden, of waar een afsluiting gepland staat. Deze gegevens worden uitgewisseld via een beveiligd, digitaal platform. De digitale meter biedt bijkomende mogelijkheden op het vlak van dataverzameling, waardoor de situatie van de afnemer beter in kaart gebracht kan worden. Om die reden wordt voorgesteld om het aantal gegevens die de netbeheerder met het OCMW moet delen, uit te breiden teneinde de hulpverlening gericht in te zetten.

Er wordt ook een decretale basis gecreëerd voor de netbeheerder om aan de uitvoerder van energiescans gegevens te kunnen overmaken. Het gaat minstens om identificatie- en contactgegevens, EAN-codes van klanten en de categorie waartoe een klant behoort. Met de EAN-code kunnen uitvoerders van energiescans de verbruiksgegevens van klanten opvragen en analyseren.

Het wordt mogelijk gemaakt om persoonsgegevens op te vragen in het kader van de toekenning van groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten.

Tot slot wordt de decretale basis gelegd om het voor de Vlaamse Energiehuizen mogelijk te maken om de gegevens nodig voor hun werking op te vragen en te verwerken. Deze verwerking behelst o.a. het gebruiken van deze gegevens bij hun adviesverlening en begeleiding van hun klanten, voor gerichte benadering of campagnes naar bepaalde doelgroepen, voor de opvolging van hun doelstellingen op geaggregeerd (wijk) niveau, etc.

2.6. Verplicht openstellen van alle publieke energiedata

De data aangaande energieverbruik en -productie en waar beschikbaar ook de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen in verband met het verbruik en de productie van energie, met betrekking tot publieke organisaties, zijn heden eigendom van die publieke organisaties tot wie het gebouw behoort en kunnen momenteel niet zomaar zonder hun expliciete instemming openbaar worden gemaakt. Aangezien het hier geen (persoons)gegevens betreffen die omwille van privacygegevens moeten worden beschermd, wordt voorgesteld om dergelijke gegevens van publieke organisaties naar de toekomst toe als open data te beschouwen. Dit heeft als voordeel dat alle potentiële marktpartijen, op gelijke wijze toegang zullen hebben tot die gegevens. Ten aanzien van publieke organisaties die deze verplichtingen niet naleven wordt voor het VEKA een handhavingsmogelijkheid voorzien.

2.7. Boetebepaling EPB

Om verdere stappen te kunnen nemen in het afbouwen van fossiele brandstoffen, zal de Vlaamse Regering een systeemeis invoeren bij nieuwbouw en ingrijpende energetische renovaties (IER). Deze zal bestaan uit een minimaal installatierendement van 130% voor systemen voor centrale verwarming op de eigen site. Daardoor zal men enkel nog met hoogperformante systemen op de site zelf kunnen verwarmen. Het zal dan niet langer mogelijk zijn om enkel met een ketel op fossiele brandstoffen te verwarmen. Warmtenetten worden uitgesloten van deze systeemeisen, waardoor het altijd toegelaten blijft om aan te sluiten op een warmtenet. De nodige boetebepalingen voor deze eis worden dan ook in dit wijzigingsdecreet voorgesteld.

Tevens wordt een reeds bestaande sanctiebepaling verduidelijkt.

2.8. Wijziging met betrekking tot de sancties bij EPC

In dit ontwerpdecreet wordt voorzien in wijzigingen met betrekking tot de sanctie wanneer de energiedeskundige het energieprestatiecertificaat (EPC) niet aanpast. Aangezien het EPC steeds aan meer en meer belang wint, is het belangrijk dat een fout EPC gecorrigeerd wordt. Momenteel is er echter geen mogelijkheid voorzien dat de energiedeskundige wordt verplicht om een nieuw energieprestatiecertificaat op te maken wanneer het certificaat niet met de werkelijkheid overeenstemt, maar er toch geen boete wordt opgelegd. Hieraan wordt met dit ontwerp van decreet geredigeerd.

Daarnaast wordt ook voorgesteld om opnieuw de éénmalige geldboete in te voeren wanneer het gecorrigeerde EPC, na aanmaning door het VEKA, niet wordt ingediend. Momenteel voorziet het Energiedecreet de mogelijkheid om na aanmaning te starten met een dwangsomprocedure. Dit is echter een administratief omslachtige procedure en vertraagt het indienen van het gecorrigeerde EPC. Daarom wordt voorgesteld om na aanmaning eerst een geldboete op te leggen en dan pas te starten met een dwangsomprocedure. Op die manier worden de energiedeskundigen die in gebreke blijven, sneller gestimuleerd om het gecorrigeerde EPC in te dienen.

Tot slot wordt voorzien in een bijkomende sanctie in het Energiedecreet als het vereiste label in het kader van een minimale labelplicht niet wordt gehaald. Conform artikel 11.2.1, §1, vierde lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 kan de Vlaamse Regering immers nadere regels vastleggen voor de labeling van gebouwen. De Vlaamse Regering kan daarbij ook bepalen dat gebouwen een minimaal energieprestatielabel moeten behalen. Momenteel is in het kader van het opleggen van een labelplicht geen sanctie voorzien als die labelplicht tegelijkertijd geen deel uitmaakt van de renovatieverplichting. Daarom wordt voorzien in een bijkomende sanctie in het Energiedecreet als het vereiste label in het kader van een labelplicht niet wordt gehaald. Hierbij wordt voorzien in een vork waarbij het VEKA de boete kan moduleren naargelang de mate waarin niet aan de eis is voldaan.

2.9. Handhavingskader PV-verplichting

Er worden sanctiebepalingen opgenomen voor de niet naleving van de door de Vlaamse Regering op grond van artikel 7.7.3 van het Energiedecreet opgelegde verplichtingen. Niet naleving van de verplichting tot het installeren van PV wordt gesanctioneerd met een niet bevrijdende administratieve geldboete. Niet naleving van de meldingsplichten wordt gesanctioneerd met een administratieve geldboete in de vorm van een dwangsom. Er wordt een uitzondering ingeschreven voor bedrijven die hun bestaande exploitatie in de gebouwen verplicht stopzetten.

In artikel 7.7.3 van het Energiedecreet worden nog enkele wijzigingen voorgesteld binnen de PV-verplichting. Zo wordt een zin toegevoegd, die bepaalt dat het uitstel

in geval van sloop met herbouw komt te vervallen als binnen de vijf jaar na het ingaan van het uitstel het gebouw niet is gesloopt of het dak niet is vervangen. Hiermee wordt voorkomen dat het uitstel wordt verleend, zonder dat de sloop effectief door gaat. Verder wordt verduidelijkt dat uitzonderingen of uitstel op de PV-verplichting die door de Vlaamse Regering kunnen worden vastgesteld in geval van de sloop van een gebouw of vervanging van een dak, ook kunnen worden vastgesteld voor delen van gebouwen of een deel van het dak. Het is immers niet logisch om het deel van het gebouw of deel van het dak dat toch wordt gesloopt ook aan de verplichting te onderwerpen.

2.10. Overige wijzigingen

De definitie van 'ondernemingen' wordt gewijzigd om de definitie in het Energiedecreet te doen overeenstemmen met de termen zoals deze worden gebruikt in het huidige Belgische vennootschapsrecht. Aangezien de huidige definitie van publieke organisatie niet volledig dekkend is om de voorbeeldrol van de overheid in de energietransitie in te vullen, wordt deze definitie uitgebreid. De definitie van warmtepomp wordt ook uitgebreid, naar de PV-verplichting.

De vergoedingsplicht voor het laattijdig aanleveren door de netbeheerder van een offerte voor het plaatsen van een digitale meter op aanvraag wordt geschrapt. De plaatsing van een digitale meter op aanvraag is immers vanaf 1 januari 2023 gratis.

Installateurs van elektriciteitsopslagfaciliteiten worden verplicht om maandelijks aan de netbeheerders een lijst over te maken van de door hen geplaatste elektriciteitsopslagfaciliteiten.

Het in het Energiebesluit voorziene conventioneel voorkooprecht, dat de OCMW's bij de toekenning van een noodkooplening verplicht dienen te bedingen, wordt decretaal verankerd en omgevormd tot een Vlaams voorkooprecht. Door deze omvorming kunnen de OCMW's hun voorkooprecht laten gelden via het e-voorkooploket. Dit maakt dat het uitoefenen van hun voorkooprecht op een administratief eenvoudiger manier kan verlopen.

De inspectiebevoegdheid van de VREG wordt uitgebreid. Voor toegang tot gebouwen is voorafgaandelijke toestemming van de bewoner, een gemachtigde of de politierechter enkel vereist wanneer die gebouwen bewoond zijn.

Het opschrift van afdeling V van hoofdstuk IV van titel XIII "Procedure en administratieve geldboete bij niet-naleving van verplichtingen in het kader van het netbeheer" wordt gewijzigd, om dit te doen overeenstemmen met de inhoud van het artikel dat eronder ressorteert.

In het kader van het gebruik van het openbaar domein of de gemeentewegen door de warmte- of koudenetbeheerder werd nog verwezen naar de oude "stedenbouwkundige vergunning". Deze term wordt vervangen door "omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen".

3. Bevoegheidsdelegatie

In de volgende artikelen van het ontwerp van decreet wordt een delegatie aan de Vlaamse Regering gegeven om verdere uitvoeringsmaatregelen te nemen:

- Artikel 32: nadere regels over welke gegevens beschikbaar worden gesteld, de wijze waarop deze beschikbaar worden gesteld en de werking van een platform waarop de energieverbruiks- en productiegegevens en waar beschikbaar ook de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen in verband met het

verbruik en de productie van energie van publieke organisaties als open data publiek beschikbaar worden gesteld.

4. Toezicht en handhaving

De inspectiebevoegdheid van de VREG op het vlak van toegang tot gebouwen wordt uitgebreid. Er worden boetebepalingen voorgesteld voor een nog door de Vlaamse Regering in te voeren systeem bij nieuwbouw en ingrijpende energetische renovaties (IER). Er worden wijzigingen voorgesteld met betrekking tot de sanctie voor de energiedeskundige wanneer deze een fout energieprestatiecertificaat niet aanpast. Tevens wordt voorzien in een bijkomende sanctie in het Energiedecreet als het vereiste label in het kader van een labelplicht niet wordt gehaald. Er wordt een handhavingsmogelijkheid voor het VEKA voorzien ten aanzien van publieke organisaties die de verplichting om hun energieverbruiks- en productiegegevens en de fysische kenmerken van hun gebouwen en installaties publiek beschikbaar te stellen als open data niet naleven. Tot slot worden sanctiebepalingen ingeschreven voor de niet naleving van de bepalingen inzake de PV-verplichting voor grote verbruikers.

II. TOTSTANDKOMINGSPROCEDURE

1. Gezamenlijk advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad)

De SERV en de Minaraad gaven op 13 maart 2023 hun gezamenlijk advies. In hun advies toetsten de Raden de meerwaarde van het ontwerpdecreet af in een breder maatschappelijk kader. Daarbij vragen ze om werk te maken van een concrete defossiliseringsagenda en -strategie voor het Vlaamse gebouwenpark, een aanpassing van de EPC-labels, een versterking van de (boven)lokale capaciteit inzake energie en een verder uitgekende datastrategie. De SERV en de Minaraad bevestigen dat het verzameldecreet terecht heel wat puntjes in het energiebeleid regelt, maar wijzen erop dat deze het decretaal kader nog niet klaarmaken voor de huidige energie- en klimaatuitdagingen.

A.1. De Raden vragen om de fundamenten voor de **transitie in de gebouwensector** te regelen. Ze onderstrepen daarbij het grote belang van het bredere perspectief.

- De SERV en de Minaraad staan positief tegenover de voorgestelde stopzetting van de *begrenzing van de aardgasaansluitingskosten*, maar wijzen erop dat er dringend veel meer inspanningen nodig zijn om de elektrificatie van de gebouwenverwarming haalbaar en betaalbaar te maken. Er moet volgens de Raden geëvalueerd worden of de hogere aardgasaansluitingskosten niet sneller kunnen ingevoerd worden. Dit omdat de tijd tot de eerstvolgende klimaatdoelstelling dringt en er bovendien versneld nieuwe gasaansluitingen dreigen geplaatst te worden in 2023 en 2024, wat voor lock-ins zorgt. Het is de Raden verder niet helemaal duidelijk welke kosten precies gaan doorgerekend worden (ook de aansluitingskosten verderop, de kosten voor het langer operationeel houden van het achterliggende net, kosten van de bijkomende digitale gasmeter?). De Raden wijzen er ook op dat door aan de nog ruim 30.000 aansluitingen per jaar meer aan te rekenen, gastarieven voor de andere gasklanten overigens ook kunnen dalen wat de prijsverhouding met bv. een warmtepomp weer negatief beïnvloedt voor die bestaande afnemers.

De stopzetting van de begrenzing van de aardgasaansluitingskosten zorgt ervoor dat wanneer een huishouden in een bestaande woning overstapt naar aardgas, het de volledige kost dient te betalen die geschat wordt op

1500 EUR, in plaats van het afgetopte bedrag van 250 EUR. Deze kostprijs bevat de werkelijke kosten voor de uitvoering van de aansluiting (administratiekosten, personeelskosten, materiaalkosten en kosten voor eerste indienstname). In de kostprijs zitten geen afschrijvingen of kapitaalkosten. Een huishouden dat zijn kapotte stookolieketel niet meer mag vervangen, zal op die manier een grotere drempel ervaren om naar aardgas over te stappen en zal (hopelijk) eerder kiezen voor een warmtepomp. Er wordt geen rush naar aardgasaansluitingen door deze stopzetting verwacht. De overstap naar aardgas gebeurt op natuurlijke momenten zoals bij einde levensduur van de stookolieketel, bij de aankoop of grondige renovatie van een woning, etc. De overstap naar aardgas brengt wel wat werken met zich mee (sleuf graven in tuin of oprit), verwijderen stookolietank, etc. Bovendien is er in dit verzameldecreet ook een overgangsbepaling opgenomen, net om te vermijden dat er in 2023 en 2024 nog snel aardgasaansluitingen aangevraagd zullen worden. Aansluitingen die voor 1 januari 2025 werden aangevraagd, moeten daadwerkelijk in gebruik genomen worden binnen zes maanden na plaatsing van de aansluiting om in aanmerking te komen voor de begrenzing van de aansluitkost.

Een gezonde prijsverhouding tussen verwarmen met aardgas en een warmtepomp door ingrepen op Vlaams én federaal niveau blijft volgens de Raden nodig om het aantal gasaansluitingen en het gasverbruik drastisch te doen dalen. Daarbij mag men zich niet beperken tot het duurder maken van de fossiele optie, maar moet ook gekeken worden naar manieren om de lasten op elektriciteit te verminderen, zodat verwarmen met een warmtepomp ook aantrekkelijker wordt dan voor het milieu en/of de gezondheid slechtere alternatieven zoals diverse soorten kachels.

Zoals de adviesraden terecht aanhalen, moet de prijsverhouding tussen elektriciteit en aardgas inderdaad verbeteren om warmtepompen voldoende aantrekkelijk te maken. Deze legislatuur zijn al heel wat stappen gezet om in het bijzonder de elektriciteitsfactuur op een structurele basis te verlagen door kosten die nu doorgerekend worden in de nettarieven aanzienlijk te doen dalen, te schrappen of te zoeken naar alternatieve financiering buiten de energiefactuur.

Zo werd een gedeelte van de kosten voor ecologische openbare dienstverplichtingen door de netbeheerder gecompenseerd, werd de quotumverplichting voor groene stroom voor leveranciers verlaagd naar 18% vanaf 2023 én werd de WKK-steun voor nieuwe en ingrijpend gewijzigde installaties op fossiele brandstoffen afgeschaft. De vergoeding voor openbare verlichting werd uit de elektriciteitsfactuur gehaald in 2022 en de energieheffing voor residentiële afnemers werd geschrapt vanaf 1 januari 2023. Ook werd via het Lokaal energie en Klimaatpact 2.0 aan de gemeenten gevraagd om geen nieuwe principiële schepencollege- of gemeenteraadsbeslissing meer te nemen m.bt. lokale heffingen op elektriciteitsmasten en sleuven van ELIA, wat een kostendrukkend effect op de transmissienettarieven zal genereren.

Voor tal van premies voor rationeel energiegebruik werd een alternatieve financiering gezocht (bv. via de relancemiddelen, Energie- of Klimaatfonds of via reguliere kredieten...). Deze inspanningen zullen door de Vlaamse Regering de komende jaren worden verder gezet.

Het dient te worden opgemerkt dat de ambitie om warmtepompen financieel aantrekkelijker te maken, niet enkel een taak is van de Vlaamse Regering, maar eveneens van de federale overheid. De federale overheid verlaagde de BTW op elektriciteit en aardgas die gecompenseerd worden door een verhoging van de accijnzen. De Vlaamse Regering zal er bij de federale

overheid in het kader van de onderhandelingen voor het Nationaal Energie- en Klimaatplan nogmaals op aandringen om een uitzondering op het non bis in idem principe zoals vervat in artikel 1 van de wet van 23 januari 1989 betreffende de in artikel 110, §§ 1 en 2 (thans artikel 170, §§1 en 2), van de Grondwet bedoelde belastingbevoegdheid in te schrijven, zodat het Vlaams Gewest een heffing kan invoeren op fossiele brandstoffen waardoor de heffingen op elektriciteit verlaagd kunnen worden (zonder hierbij de totale fiscale druk te laten toenemen).

De Raden vragen om sneller dan tegen 2025 aardgasaansluitingen in nieuwbouwwoningen te verbieden. Ze wijzen erop dat nieuwe aansluitingen een dubbele lock-in inhouden (voor het gebouw zelf, maar ook voor het net dat geruime tijd operationeel zal moeten blijven om deze klant te bedienen) en dat aansluitingskosten een beduidend deel vormen van de totale investeringskosten van de netbeheerders (tot 30% van de reguliere gasnetinvesteringen).

Het verbod op aardgasaansluitingen in 2025 is onderdeel van een breed politiek compromis omtrent de bijkomende maatregelen voor het klimaat op 5 november 2021. Men kan zich afvragen of een vervroeging nog veel zoden aan de dijk zal brengen. Zo mag in grote verkavelingen, appartementsgebouwen en groepswoningbouwprojecten, al sinds 2021 geen aardgasaansluiting meer voorzien worden. Vanaf 2023 is de definitie van "groot" tevens aangescherpt zodat vanaf 5 wooneenheden, er al geen aardgasaansluiting meer toegelaten is³. Verder is 2025 al heel dichtbij. Een invoering in 2023 is al niet meer mogelijk aangezien dit een retroactieve aanpassing zou zijn. Voor een aanpassing in 2024 is het nu tevens ook al laat. Opdrachtgevers die momenteel rondkijken om een bouwgrond te kopen, houden momenteel mogelijk rekening dat het perceel nog op aardgas mag aangesloten worden. Een vervroeging van het aansluitingsverbod, kan voor deze opdrachtgevers als een retroactieve aanpassing ervaren worden.

De Raden stellen dat de Vlaamse lange termijnrenovatiestrategie 2050 moet aangepast en aangevuld worden met een verder uitgewerkte defossiliseringsagenda voor gebouwen die toelaat de klimaat- en energiedoelstellingen voor 2030 en 2050 te realiseren. Voor de Raden is het nog niet helder op welke manier een gebouwenpark met label A evolueert naar klimaatneutraliteit. De Raden vragen om naast de energieprestatie-eisen veel meer aandacht te hebben voor de defossilisering van gebouwenverwarming via de inzet op warmtepompen en warmtenetten.

De Vlaamse lange termijnrenovatiestrategie 2050 is gebonden aan termijnen gekoppeld met de nationale energie- en klimaatplannen, zoals voorzien in de Europese regelgeving. Bovendien wordt momenteel de EPBD-richtlijn, die de inhoud van dit plan omvat, herzien. In de huidige voorstellen wordt de langetermijnrenovatiestrategie omgevormd naar een 'Nationaal Renovatieplan' met bijkomende inhoudelijke elementen, waaronder de transformatie van bestaande gebouwen naar "zero emission buildings" tegen 2050. Daarbij wordt inderdaad de rol van ketels op fossiele brandstoffen in bestaande gebouwen beperkt. Wij wachten dan ook de definitieve herziening van de EPBD-richtlijn af, alvorens hier verdere stappen in te ondernemen.

Er moet volgens de Raden bepaald worden tot wanneer gasketels nog mogen geplaatst worden. Dat zou de sector én de gebouweigenaars en -beheerders

³ <https://www.vlaanderen.be/nieuwe-verwarmingsinstallatie-kiezen/geen-aardgasaansluitingen-meerbij-nieuwe-grote-projecten>

de tijd én het perspectief geven om de juiste investeringsbeslissingen te nemen. De Raden wijzen erop dat bij de uitfasering van de plaatsing van gasketels bij vervanging rekening kan gehouden worden met het type woningen. Aangezien voornamelijk label A, B en C-woningen nu reeds een voldoende beperkte warmtevraag hebben om efficiënt verwarmd te worden met een warmtepomp, moet er volgens de Raden geëvalueerd worden of het nu nog wenselijk is om in dergelijke gebouwen aardgasketels te laten plaatsen, op voorwaarde dat de prijsverhouding tussen elektriciteit en aardgas voldoende rechtgetrokken wordt.

Vito leverde recent een studie⁴ op voor VEKA waarin het potentieel voor (hybride) warmtepompen onderzocht werd naargelang verschillende isolatieniveaus, type gebouwen, energieprijzen, ... Daaruit blijkt dat de mate waarin gebouwen geschikt zijn voor een warmtepomp, afhangt van het isolatieniveau en van de verhouding tussen de elektriciteitsprijs en de gasprijs. Deze studie is echter nog maar net afgerond en er moet nog verder onderzocht worden hoe een verbod op gasketels er concreet zou kunnen uitzien. In sommige situaties, zoals appartementsgebouwen met individuele ketels per appartement, of kleine woningen in de stad is een verbod op ketels niet evident.

Verder moet er volgens de Raden een toekomstvisie zijn op de gasdistributienetten, een kader waar het gasnet afgebouwd of heringericht kan worden (bvb. voor bevoorrading met waterstof, synthetische gassen of biogas). Aangezien de groep klanten zal krimpen waarover de investeringskosten in het gasnet gespreid worden, moet er een grondige denkoefening gestart worden over de financiering van de aardgasnetten en over de eventuele noodzaak om versnelde afschrijvingen door te voeren.

In het kader van de jaarlijkse investeringsplannen die voor het eerst een horizon van 10 jaar hebben, kwam de kwestie met betrekking tot de investeringen in en de afschrijvingen van aardgasnetten ter sprake. Momenteel wordt lineair afgeschreven zoals voorzien in de tariefmethodologie van de VREG. Aardgasleidingen worden afgeschreven over 50 jaar (2% per jaar) en cabines en aansluitingen over 33 jaar (3% per jaar). Voor de berekening van de nettarieven aardgas in 2022 werd uitgegaan van 155 miljoen euro afschrijvingen. Dit is 33% van de totale kosten aardgas (= 465 miljoen euro). De verwachting is dat de afschrijvingen in de toekomst zullen afnemen aangezien er geen bijkomende aardgasnetten meer aangelegd zullen worden. Investeringsplannen in bestaande netten blijven uiteraard belangrijk om de kwaliteit en veiligheid van de netten en de dienstverlening op peil te houden. Voor een wijziging van de afschrijvingsmethode is de goedkeuring van de VREG nodig. Samen met de VREG kan eventueel onderzocht worden of en hoe het afschrijfbeleid van het gasnet aangepast moet worden in de context van de energietransitie.

De SERV en de Minaraad wijzen erop dat er niet alleen moet gestreefd worden naar klimaatneutrale, maar ook naar klimaatrobuuste gebouwen. Daartoe moet het Energiedecreet meer linken leggen met overige beleidsterreinen waarmee synergieën mogelijk zijn en afstemming nodig is. De Raden pleiten ervoor om bij renovatieadvies naast energetische voorstellen ook aandacht te hebben voor hergebruik van hemelwater, hittebestendig wonen, mogelijkheden voor groendaken, duurzame mobiliteit, ... De Raden zien daarin een rol weggelegd voor de woningpas.

⁴ <https://www.vlaanderen.be/veka/studies/beleidsondersteunende-studies-verduurzaming-van-verwarming>

Het renovatieadvies is reeds een zeer grote bron van informatie voor particulieren. Dit jaar wordt de werking van de energiehuizen omtrent renovatieadvies, renovatieleningen, advies bij premies, ... versterkt. De energiehuizen en hun partners zouden informatie kunnen meegeven omtrent hemelwater, duurzame mobiliteit, etc. maar dan dient het initiatief en de middelen daartoe van de desbetreffende minister/administratie te komen. Merk op dat de woningpas al voor meerdere van de vermelde items nuttige basisinformatie toont.

Er gelden bij nieuwbouw en renovaties reeds verplichtingen van regenwaterputten en infiltratie⁵.

De Raden menen dat het huidige voorstel tot *verduidelijking van het stookolieverbod* (wanneer er ter hoogte van het gebouw een aardgasnet beschikbaar is in plaats van in de straat) wellicht te beperkend is en eveneens tot ongelijke behandeling kan leiden. Het lijkt de Raden daarom aan te bevelen om een nog objectievere indicator te hanteren, zoals een bepaalde maximale afstand (bv. 25 m) tussen de aardgasleiding en (de stookplaats van) het gebouw in kwestie, waarbij die afstand met de tijd geherevalueerd zou kunnen worden ter ondersteuning van een eventuele verdere uitfasering.

Het standpunt van de SERV en de Minaraad kan niet worden gevolgd. Het is immers de technische haalbaarheid van de aansluiting, en niet de financiële haalbaarheid die determinerend is. Het criterium is dan ook of het gebouw direct aansluitbaar is hetzij rechtstreeks, hetzij via onderboring. Juist om die redenen wordt de tekst als volgt verduidelijkt: "*als er ter hoogte van het gebouw geen aardgasnet in de straat beschikbaar is of als het gebouw niet door een onderboring op de aardgasleiding aan de overkant van de straat kan worden aangesloten*". Een afstand in meters is dan ook niet relevant en zou immers betekenen dat een gebouw dat verder van de rooilijn gelegen is maar door de aanwezigheid van de gasleiding in de straat toch perfect aansluitbaar is alsnog buiten het toepassingsgebied zou vallen, wat niet de bedoeling is.

- Hoewel het ook de SERV en de Minaraad enerzijds logisch lijkt om – zoals het verzameldecreet plant – een sterkere *handhaving* te voorzien op de juistheid en volledigheid van *EPC's* aangezien daar beleidsmatig steeds meer aan gekoppeld wordt, zijn er volgens de Raden anderzijds fundamentele nadelen aan deze labels die dringend moeten opgelost worden. De Raden menen dat deze labels veel minder nauwkeurig zijn als het gaat om de (directe en reële) CO₂-emissies. Zo houden ze geen rekening met het absolute energieverbruik, wil het beste label niet zeggen dat een woning lokaal emissievrij is, kunnen werkelijke verbruiken ver afwijken van de theoretisch berekende waarden, ...

De volgende twee zaken mogen niet met elkaar verward worden: enerzijds dat de theoretisch berekende energiegebruiken kunnen afwijken van de werkelijke energiegebruiken en anderzijds dat het label momenteel geen beperking inhoudt op vlak van energiedrager.

Wat betreft de theoretische energiegebruiken: in het kader van een labelbepaling van een gebouw is het noodzakelijk om een objectieve, gestandaardiseerde rekenmethode te gebruiken. Enkel zo kan gegarandeerd worden dat niet de effectieve gebruiker, maar wel de hardware van het gebouw geëvalueerd wordt. Deze gestandaardiseerde aannames, die uitgaan van een voldoende hoog comfortniveau in de volledige woning, leiden zeker in slecht geïsoleerde woningen vaak tot een overschatting van het werkelijke energiegebruik. Dit is een reeds lang gekende observatie, die ook in andere lidstaten wordt gezien. Er zijn

⁵ <https://www.vlaanderen.be/verplichte-installatie-van-een-regenwaterput-en-infiltratiesysteem-bij-nieuwbouw-en-herbouw>

wijzigingen aan de rekenmethodiek mogelijk om het theoretisch energiegebruik meer in overeenstemming te brengen met reële, gemiddelde energiegebruiken, maar dat zal niet leiden tot een verandering van het label voor de individuele woningen. De labelgrenzen zullen immers mee moeten verschuiven, want de hardware van de woning is exact dezelfde gebleven, dus moet ook het label gelijk blijven. Wat voordien een F-label was, zal nog steeds een F-label zijn en dezelfde renovatiewerken zullen moeten uitgevoerd worden om tot een A-label op te schuiven. Het feit dat het theoretische energiegebruik hoger ligt dan het werkelijke, is dus geen reden om beleidsmatig niet meer verder te werken met het label als centrale richtparameter.

Wat betreft het label dat momenteel geen beperking inhoudt op vlak van energiedrager: het A-label geeft, in het kader van residentiële gebouwen, momenteel inderdaad geen garantie op een lokaal emissievrije woning. Een A-label kan momenteel nog steeds gehaald worden met een condenserende gasketel. Dit is wel enkel mogelijk indien ook andere grondige renovatiewerken reeds zijn uitgevoerd: dakisolatie, performante beglazing, vaak zelfs muurisolatie, plaatsing van pv-panelen. Dit betekent dat de huidige A-woningen vaak al klaar zijn om de overstap te maken naar een lokaal emissievrije (lage temperatuur)verwarming, zoals een warmtepomp. Bijkomend wachten we ook hier de herziening van de EPBD-richtlijn (de door de Europese Commissie vooropgestelde planning is aannamen tegen eind 2023) verder af, aangezien het concept 'zero emission buildings' logischerwijs zal leiden tot hetzij een andere labelbepaling hetzij een bijkomende eis voor het gebouw. Tot die tijd is het niet aangewezen om te sleutelen aan de rekenmethodiek en labelbepaling. De huidige maatregelen gebaseerd op labelverbeteringen, in combinatie met de huidige defossiliseringsmaatregelen (ter verduidelijking het stookolievervangingsverbod, het aardgasaansluitingsverbod voor grote verkavelingen, grote groepswoningbouwprojecten en grote appartementsgebouwen, het aardgasaansluitingsverbod voor nieuwbouw (aanvraag omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen vanaf 1 januari 2025), de eis aangaande lage temperatuursverwarming bij nieuwbouw (aanvraag omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen vanaf 1 januari 2023), de nog in te voeren rendementseis (130%) voor opwekkers bij nieuwbouw en IER), leiden nu al bij zowel nieuwe als zittende eigenaars en verhuurders tot een sterk verhoogd bewustzijn omtrent de klimaatuitdaging: de nood aan grondige isolatiemaatregelen en de nood aan afbouw van fossiele brandstoffen. Dit kan nu al leiden tot een substantiële toename in de broodnodige renovaties, waarbij de standaarden van nieuwbouw gaandeweg ook worden overgenomen in het kader van de renovatiemarkt.

De Raden wijzen erop dat labels achterhaald kunnen zijn na (niet-vergunningsplichtige) werken en dus slechter dan de realiteit, wat een probleem kan vormen als de toegang tot leningen/premies gekoppeld is aan/voorbehouden is voor slechte labels. Evenwel wijzen ze er ook op dat het vereisen van een nieuw EPC kort voor de aanvraag van een premie of lening kan leiden tot een (overbodige) meerkost voor de aanvrager en voor de maatschappij.

Als er financiële voordelen worden toegekend bij een bepaalde labelverbetering, dan is het niet meer dan logisch om te verwachten dat de slechte startsituatie aangetoond wordt. Als EPC als instrument niet gebruikt zou worden, dan moeten bewijsstukken overhandigd worden die aantonen dat de noodzakelijke werken gebeurd zijn. Dit leidt tot zwaardere dossierbehandelingsprocedures en een meervoud aan dossierbehandelaars, hetgeen eveneens een kost betekent voor de maatschappij. Eenmaal een eerste EPC is opgemaakt, kan het aanpassen van dit EPC in het kader van

uitgevoerde renovatiewerken vaak voor een zeer beperkte kostprijs gebeuren door de energiedeskundige. Het is dus niet zo dat elk "EPC-na" aan de volle prijs moet opgemaakt worden.

De Raden menen dat de label A-omschrijving herbekeken moet worden zodat die ook klimaatneutrale verwarming omvat.

Hiervoor wachten we, zoals reeds vermeld, eerst de herziening van de EPBD-richtlijn af.

De Raden waarschuwen verder voor ongewenste effecten van labelplichten. Volgens de Raden moet nader bekeken worden of labelplichten en sancties bij niet-naleving ervan op dit moment het beste instrument zijn om de kwaliteit van woningen op de koop- en huurmarkt te verbeteren, en moet in het bijzonder de impact op het aanbod en de prijzen van woningen nader in kaart gebracht worden. Een snelle verhoging van het aanbod aan sociale woningen is volgens de Raden in ieder geval cruciaal om de krapte op de residentiële huurmarkt in de lagere segmenten te kunnen aanpakken en een stringenter energieprestatiebeleid ten aanzien van bestaande woningen te kunnen voeren. Het is voor de Raden onduidelijk of de sanctie die het verzameldecreet voorziet als het vereiste label in het kader van een labelplicht niet wordt gehaald, een bijkomende sanctie is, bovenop de ongeschiktheidsverklaring, of een meer algemene sanctie. Indien er een labelplicht zou komen voor bestaande, niet-verhuurde of -verkochte woningen, moet volgens de Raden vermeden worden dat burgers ongelijk behandeld zouden worden afhankelijk van of ze, al dan niet vrijwillig, een label hebben laten opmaken voor hun woning. Er moet ook rekening gehouden worden met de verschillende gebouw- en eigenaarsprofielen (bv. mede-eigendom) o.m. wat betreft de timing. De Raden wijzen ook op de grote uitvoeringskost die verbonden is aan de opmaak van EPC's en stellen voor om gebouwen die klimaatneutraal zijn, verder vrij te stellen van (nieuwe) EPC's. Tot slot zien de Raden mogelijke efficiëntiewinsten door een aanpassing van de regelgeving bij de opmaak van EPC's in mede-eigendommen, zoals inzage voor de energiedeskundige in de EPB-aangifte van het appartementsgebouw bij de opmaak van een EPC gemeenschappelijke delen en automatische aflevering van een EPC gemeenschappelijke delen bouw bij de indiening van een EPB-aangifte voor een appartementsgebouw.

Het niet hebben van een EPC zal in kader van labelplichten altijd gelijkgesteld worden aan een niet-conform EPC. Er is dus geen sprake van een 'beloning' voor woningen die nog geen EPC hebben. Verder valt op te merken dat het vanzelfsprekend niet de bedoeling is om diverse sancties te combineren.

Conform de visienota van 5 november 2021 inzake bijkomende maatregelen voor het klimaat, zal de minimale labelplicht worden ingevoerd als woningkwaliteitsnorm via de Vlaamse Codex Wonen en zijn de daarbij horende sancties, zoals ongeschiktheidsverklaring, van toepassing. Op minimale labelverplichtingen voor andere types gebouwen, zoals appartementsgebouwen of niet-residentiële eenheden, die via de energieregelgeving worden ingevoerd, zullen de sancties, zoals vermeld in het ontwerp van decreet, van toepassing zijn.

Wat betreft de vraag van de Raden tot inzage in de EPB-aangifte, werd recent besloten om de eigenaar van een gebouw, die geen aangifteplichtige is, toegang te geven tot bepaalde delen van de EPB-aangifte, meer bepaald de bijlagen bij de EPB-aangifte. Die gegevens kunnen door de eigenaar aan de energiedeskundige bezorgd worden. Er dient benadrukt te worden dat zelfs een eigenaar decretaal gezien geen toegang heeft tot alle gegevens in de energieprestatiedatabank, gelet op het feit dat de EPB-aangifte heel wat

persoonsgegevens bevat die betrekking hebben op de aangifteplichtige, verslaggever en/of architect.

Tot slot kan nog gemeld worden dat het automatisch opmaken van een EPC gemeenschappelijke delen bij nieuwbouw niet evident is. Er wordt immers geen EPB-aangifte ingediend voor het appartementsgebouw. Net zoals voor de opmaak van EPC's voor woningen en appartementen en voor de opmaak van EPB-aangiftes is een menselijke filter-factor nodig om de opmaak van dit EPC Bouw GD in goede banen te leiden. Tien jaar na het verlenen van de stedenbouwkundige vergunning zijn in principe alle EPB-aangiftes ingediend. Is dat niet het geval, dan kan de energiedeskundige zelf die eenheden zonder EPB-aangifte inspecteren en invoeren.

Het VEKA is zich bewust van deze problematiek en wil daarom maximaal inzetten op het faciliteren en aanreiken van de nodige, digitale informatie. Het VEKA zet zich ervoor in te werken aan oplossingen die de energiedeskundige van een EPC GD van een nieuwbouwappartementsgebouw maximaal ondersteunen in het bijeenzoeken van de nodige, liefst digitale informatie. Zo zal het op juridisch vlak mogelijk zijn voor een eigenaar die niet (meer) de aangifteplichtige is, om het transmissieformulier te ontvangen.

- Het vereenvoudigen van de administratieve procedure voor de uitoefening van het *voorkooprecht van noodkoopwoningen door OCMW's* wordt positief onthaald door de SERV en de Minaraad. Ze vragen de Vlaamse Regering wel duidelijker te communiceren over de filosofie achter het invoeren van bepaalde voorkeuren en het weer afvoeren van andere. Verder wijzen de Raden erop dat potentiële, initiële kopers gemakkelijker weet moeten kunnen krijgen van het bestaan van een voorkeurenrecht. Dat gebeurt nu via databestanden op Geopunt. Een voorkeurenrecht rond de noodkoopplanning moet volgens de Raden minstens ook daar kunnen teruggevonden worden.

Alle begunstigen van een voorkeurenrecht (RVV) geven via het RVV-themabestand aan op welke percelen zij een voorkeurenrecht wensen uit te oefenen. Ze kunnen namelijk enkel nog hun voorkeurenrechten uitoefenen, indien zij de percelen waarop zij een voorkeurenrecht hebben, in het RVV-themabestand hebben ingeladen. Het RVV-themabestand wordt sinds 1 oktober 2012 ontsloten via het e-voorkeurenloket van de VLM, waarop onder andere instrumenterende ambtenaren (notarissen) een beroep doen om na te gaan of er op een bepaald perceel al dan niet een voorkeurenrecht rust. De RVV-records worden automatisch opgenomen in het Geografisch themabestand 'Vlaamse voorkeurenrechten' dat wordt getoond op Geopunt.⁶

De Raden stellen vast dat de door het verzameldecreet ingevoerde definitie van noodkoopwoning verwijst naar 'noodkopers' zonder te verduidelijken wat een noodkoper is.

De definities 'noodkoopwoning' en 'noodkoper' worden toegevoegd aan het decreet. Deze definities waren voorheen opgenomen in het Energiebesluit (artikel 1.1.1, 72° /1 en 72° /1/1 Energiebesluit). Na inwerkingtreding van deze definities zullen de definities in het Energiebesluit opgeheven worden.

Tot slot zien de Raden bullettelingen gecombineerd met een voorkeurenrecht als mogelijke oplossing voor bepaalde groepen om (energie)renovaties financieel haalbaar te maken.

⁶ Zie ook <https://www.vlaanderen.be/digitaal-vlaanderen/onze-oplossingen/recht-van-voorkoop-rvv>.

De noodkooplening is een bulletlening. De Vlaamse Regering is dan ook van mening dat aan bovenstaande opmerking tegemoet gekomen is.

A.2. Rond netbeheer moeten er volgens de SERV en de Minaraad nog vraagtekens weggewerkt worden. In het bijzonder wijzen ze op de summiere decretale regeling van de opmaak van netinvesteringsplannen. Een verplichting tot financiële detaillering van de geplande investeringen is volgens de Raden wenselijk om een degelijke maatschappelijke toetsing mogelijk te maken. Ook voor directe lijnen en gesloten distributienetten vragen de Raden om meer duiding, vooral m.b.t. de concrete impact op het terrein.

Eind maart 2023 heeft de VREG voor de eerste keer een tienjarig investeringsplan van de netbeheerders goedgekeurd onder voorwaarden. Die voorwaarden moeten ze naleven wanneer ze de eerstvolgende investeringsplannen opmaken. Die moeten ze indienen voor 1 oktober 2023 en het proces hiervoor is lopende. De opmaak van investeringsplannen op langere termijn is nog een leerproces en het advies hierrond van de Raden zal mee in overweging genomen worden.

- De Raden stellen dat de implicaties van de *uitfasering* van het aanbieden van *energiediensten* door de netbeheerders onduidelijk zijn. Ze stellen zich de vraag wat er zal gebeuren met deze business unit van Fluvius en de betrokken personeelsleden, en met lopende projecten en contracten die verder reiken dan 31 december 2027. Ook vragen zij wat de precieze impact zal zijn voor het Vlaams Energiebedrijf en voor de gemeenten. Aangezien inzetten op energie-efficiëntie ook voor lokale besturen cruciaal blijft, vragen de Raden te garanderen dat de energiediensten die netbeheerders tot nu toe laagdrempelig leverden, ook in de toekomst nog zullen uitgevoerd worden. Daarom moet de Vlaamse Regering er volgens de Raden voor zorgen dat de (boven)lokale capaciteit inzake energiebeheer intern wordt versterkt. Ook de tools en data die netbeheerders gebruikten voor deze taken, zoals een uniforme energieboekhoudingssoftware, moeten volgens de Raden getransfereerd worden zodat lokale besturen, het Vlaamse energiebedrijf of energiedienstenleveranciers deze kunnen blijven gebruiken.

Aangezien het artikel over de uitfasering van het aanbieden van energiediensten uit dit ontwerpdecreet werd gehaald, is deze opmerking van de Raden zonder voorwerp geworden.

De SERV en de Minaraad dringen aan op onderzoek naar manieren om netinvesteringen beter te kunnen opvolgen en om meer synergieën te kunnen realiseren met andere infrastructuurwerken. Met een geïntegreerde nutsregulator kunnen volgens de Raden belangrijke efficiëntiewinsten geboekt worden, en wellicht ook met een betere samenwerking met de federale toezichthouders (i.h.b. BIPT en CREG).

Het Regeerakkoord stelt dat in Vlaanderen één overkoepelende regulator uitgewerkt wordt voor netgebonden infrastructuur (elektriciteit, gas, warmte, kabel, water, riolering,...) en media. Hier zal dan ook werk van gemaakt worden. Dit kan ook leiden tot het realiseren van synergieën tussen nutssectoren. Uiteraard hebben ook de lokale overheden en Synductis, het samenwerkingsverband tussen verschillende nuts- en infrastructuurbedrijven, hier een belangrijke rol te vervullen.

- Een vervaltermijn van vijf jaar voor het *vervallen van een toelating voor een directe lijn of leiding* lijkt de SERV en de Minaraad niet noodzakelijk voldoende aangezien de vergunningsprocedures alleen al soms jaren in beslag nemen. Er moet volgens de Raden dus geëvalueerd worden in hoeverre een aanpassing of differentiatie van de vervaltermijnen, eventueel in functie van de specifieke

situaties, aan de orde is. Met het oog op voldoende stabiliteit voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie lijkt het de Raden niet de bedoeling te zijn om de toelating te doen vervallen als de wettelijke eisen voor directe lijnen of leidingen gaandeweg veranderen.

Hierin kunnen de Raden niet worden gevolgd. Een vervaltermijn van vijf jaar lijkt wel degelijk voldoende. Bij omgevingsvergunningen voor de exploitatie van een ingedeelde inrichting of activiteit geldt bijvoorbeeld ook een vervaltermijn van vijf jaar. Bovendien hoeven de aanvraag tot toelating van een directe lijn of leiding en de vergunningsaanvraag niet op hetzelfde moment te worden ingediend.

Verder gaat de nood aan stabiliteit of rechtszekerheid niet zo ver dat de regelgever zijn beleid niet zou mogen aanpassen. Als de wettelijke voorwaarden voor een directe lijn of leiding wijzigen, dienen deze gewijzigde voorwaarden te worden nageleefd, behalve wanneer dat in een overgangsbepaling anders zou zijn geregeld.

A.3. De Raden vragen om werk te maken van betere **data-uitwisseling**, zonder onnodige kosten.

- De in het verzameldecreet voorziene betere *uitwisseling van data met energiehuisen en OCMW's* is volgens de Raden een goede zaak. Betere data moeten toelaten dat energie-armoede bij kwetsbare groepen sneller op een proactieve en structurele manier aangepakt kan worden. De Raden wijzen er wel op dat waakzaamheid nodig is op het vlak van concurrentievervalsing en dat dus ook de datadoorstroming naar andere consultants vlot moet verlopen, liefst via open data. Het is de Raden niet duidelijk of alle consultants toegang hebben tot dezelfde gegevens en tegen dezelfde voorwaarden, en evenmin vanaf wanneer iemand als klant van een energiehuis beschouwd mag worden. De Raden verkiezen dat een betere datadoorstroming wordt voortgezet via een maximale integratie in bestaande systemen en niet via bijkomende aparte tools.

De uitwisseling van data met de energiehuisen en OCMW's wordt geregeld in kader van specifieke taken die aan deze partijen zijn opgedragen. Het is niet duidelijk wat de Raden bedoelen met "andere consultants", aangezien deze geen betrokken partij zijn bij deze specifieke taken.

Aangezien de data privacygevoelige gegevens bevatten, is het geen optie om te werken met "open data".

Wat betreft de opmerking van de Raden om te opteren voor een maximale integratie in bestaande systemen en niet via bijkomende aparte tools, wordt nota genomen.

Bij de decretale basis voor de netbeheerder om aan de uitvoerder van energiescans gegevens te kunnen overmaken, vragen de Raden zich af wat er precies wordt bedoeld met de "categorie" van afnemer en of die verbijzondering überhaupt decretaal nodig is.

De essentiële elementen van verwerking van persoonsgegevens, zoals de categorieën van verwerkte gegevens, moeten decretaal worden bepaald. Met de "categorie" van afnemer wordt bijvoorbeeld gedoeld op de vraag of de afnemer eigenaar of huurder is, of beschermde afnemer. Deze informatie is zowel nuttig voor de uitvoerder van de energiescan, alsook om bij de beleidsevaluatie een beeld te hebben van de take-up van deze maatregel bij verschillende relevante doelgroepen.

- Er moet volgens de Raden duidelijker en preciezer uitgeklaard worden welke data nodig zijn om de energietransitie te versnellen en wat de kosten zijn voor de meting, verzameling en rapportage van bepaalde data en wat de baten. In het bijzonder menen de Raden dat de kosten en baten van de voorgestelde extra rapportageverplichtingen voor *publieke organisaties* nader bekeken en gemotiveerd moeten worden. Gezien de voorbeeldfunctie van deze organisaties kunnen de verplichtingen volgens de Raden verantwoord worden, maar ze lijken hen in sommige gevallen te vergaan. Zeker wanneer er niet digitaal opgevolgd en gerapporteerd kan worden, zoals bv. in het geval van stookolie en pellets of waar nog geen digitale meter aanwezig is, wijzen de Raden erop dat een maandelijkse rapportering administratief zwaar is en in de praktijk wellicht onnauwkeurig of zelfs onmogelijk. Bovendien stellen de Raden zich vragen bij de meerwaarde van de openbare rapportering van maandelijkse gegevens voor stookolie en pellets, en van urengegevens voor gas en kwartiergegevens voor elektriciteit ten opzichte van minder granulaire rapporteringen. Volgens de Raden moet dan ook overwogen worden om de rapporteringslast voor een deel van de publieke instellingen (o.m. scholen, ziekenhuizen, verzorgingstehuizen, ... die vaak kampen met een personeelstekort, hoge werkdruk en weinig financiële ademruimte) te verlichten, vrijwillig of voorwaardelijk te maken. Dat gevangenen grotendeels vrijgesteld worden van de rapportering stellen de Raden zich dan weer vragen bij. Ook moet volgens de Raden bekeken worden of sancties met dwangsommen de beste manier zijn om resultaten te boeken.

De Raden menen dat er vooral moet ingezet worden op echte actie om deze publieke gebouwen klimaatvriendelijker en fossielarmer te maken. Daarom moet volgens de Raden dringend in kaart gebracht worden wat er op het terrein nodig is om dergelijke initiatieven te versnellen.

Het standpunt van de Raden dat er tot actie moet worden overgegaan om de publieke gebouwen klimaatvriendelijker en fossielarmer te maken, wordt uiteraard onderschreven. Transparantie over het energieverbruik en de energieproductie van deze publieke gebouwen is net het middel om nadien gerichte maatregelen te kunnen nemen op het vlak van energiebesparing en hernieuwbare energie. Zoals de Raden ook bevestigen, hebben publieke organisaties hierin een voorbeeldrol, wat de rapporteringsvereisten en de handhaving ervan dan ook voldoende verantwoordt. Bovendien kunnen de publieke organisaties hierin worden bijgestaan door aanbieders van energiediensten.

De Raden maken een terechte opmerking aangaande de mogelijke meerwaarde van het rapporteren van maandelijkse gegevens voor stookolie en pellets. Ten einde een verfijning van die rapporteringen mogelijk te maken is er echter een delegatie aan de Vlaamse Regering voorzien om nadere regels te bepalen over *welke* gegevens beschikbaar worden gesteld, de wijze waarop deze beschikbaar worden gesteld en over de werking van het platform. Wat het rapporteren van urengegevens voor gas en kwartiergegevens voor betreft wordt het standpunt van de Raden niet gedeeld aangezien voor een dergelijke rapportering een digitale meter vereist en dus enkel in dat geval moet worden uitgevoerd. De aanwezigheid van een digitale meter maakt evenwel dergelijke rapporteringen eenvoudig kunnen plaatsvinden.

Het standpunt van de Raden aangaande de vrijstelling uit het ontwerpdecreet wat betreft gevangenen wordt niet gedeeld. Gevangenen worden immers enkel vrijgesteld van de verplichting voor wat betreft de fysieke kenmerken van hun installaties en gebouwen, gelet op het strategisch belang van deze informatie.

Dwangsommen kunnen pas in laatste instantie worden opgelegd. Het VEKA zal de in gebreke blijvende publieke organisatie eerst aanmanen om de verplichtingen alsnog na te leven. Bij verdere niet-naleving zal eerst een geldboete worden opgelegd en het is pas wanneer de publieke organisatie dan nog steeds niet voldoet, dat er een dwangsom kan worden opgelegd.

- De SERV en de Minaraad vragen te bekijken welke *meldingsplichten voor thuisbatterijen en/of andere installaties* nodig zijn en kosten-batengewijs verantwoord zijn in het kader van het netbeheer en de opvolging van het energiebeleid. Het is de Raden onduidelijk in hoeverre de data voor thuisbatterijen de grootste meerwaarde hebben en of het niet nuttiger is om een beter inzicht te hebben in de aanwezigheid van andere systemen die (lokaal) impacterend kunnen zijn voor het distributienet. Bij de invoering van een meldingsplicht moet volgens de Raden voorafgaand bekeken worden of de maatschappelijke meerwaarde wel opweegt tegenover de administratieve last voor de overheid én voor de installateurs.

We houden vast aan deze meldingsplicht voor installateurs van elektriciteitsopslagfaciliteiten. Deze melding is noodzakelijk enerzijds om de veilige en betrouwbare werking van het net te garanderen en anderzijds in het kader van de verplichte Eurostat rapportering. Artikel 4.1.18/2 van het Energiedecreet legt reeds een analoge rapporteringsverplichting op aan installateurs van hernieuwbare energie-installaties. De administratieve last van deze aanvullende verplichting is dan ook beperkt. Tot slot dient te worden aangestipt dat ook de Vlaamse ombudsdienst in zijn Jaarverslag 2022 voor de invoering van zo'n meldingsplicht voor elektriciteitsopslagfaciliteiten pleit.

De Raden vragen om te zorgen voor een beter zicht op de plaatsing van verwarmingsketels en warmtepompen. Ze verwijzen naar de sinds 1 april 2022 bestaande verplichting voor installateurs van stookolieketels om per kwartaal aan het VEKA een lijst over te maken van de gebouwen waarin ze één of meer stookolieketels of ketellichamen hebben geïnstalleerd of vervangen. Omdat deze verplichting niet geldt voor andere ketels en warmtepompen, is de plaatsing daarvan en de defossilisering moeilijker op te volgen, terwijl dat ook voor netbeheerders en voor de opvolging van de defossilisering en van de hernieuwbare energiedoelen door het VEKA relevante informatie kan zijn.

De Raden benadrukken het belang van eenvoudige, gebruiksvriendelijke rapporteringstools voor installateurs, die toelaten om zeer snel aan de verplichtingen te voldoen en waarbij data 'only once' moeten worden overgemaakt. Ook moet volgens de Raden een vlotte doorstroming van de verkregen informatie tussen de distributienetbeheerders en de administratie geregeld worden ter ondersteuning van het Vlaamse energiebeleid.

De Raden stellen tot slot dat het goed is dat er na de uitbouw van de databank voor energiegebruik en energieproductie voor niet-residentiële gebouwen met het verzameldecreet ook werk van gemaakt wordt voor residentiële gebouwen, maar wijzen op de nood aan een goede afstemming tussen de nieuwe en de reeds bestaande databanken van de Vlaamse overheid, van de distributienetbeheerders, ... Ze suggereren om bepaalde databanken samen te voegen of te schrappen en stellen de vraag of het de bedoeling is om alle (meter)data van de distributienetbeheerders m.b.t. energieverbruiken te linken met deze databank.

De uitbouw van de databank voor energiegebruik en energieproductie voor residentiële gebouwen is momenteel in de eindfase van ontwikkeling en maakt reeds gebruik van zowel de meterdata van de distributienetbeheerders als de informatie inzake verwarming uit EPB-

aangiftes, EPC-certificaten en premies uitgereikt door de distributienetbeheerders. Er is geen noodzaak om één van deze databanken te schrappen.

Wat betreft het gebruik van eenvoudige, gebruiksvriendelijke rapporteringstools voor installateurs die hen moet toelaten om zeer snel te voldoen aan de verplichtingen, zoals de rapporteringsplicht bij het uitvoeren van de keuring en het onderhoud van centrale stooktoestellen is in het voorjaar door het VEKA een traject opgestart om samen met de sector een automatische rapportering mogelijk te maken vanuit de bestaande softwaretoepassingen die installateurs gebruiken. Het is de bedoeling dat tegen 1 september 2023 de softwareleveranciers deze mogelijkheid aanbieden aan hun klanten. Deze rapporteringsplicht zal ook zorgen voor een beter zicht op de plaatsing van centrale stooktoestellen.

2. Advies van de VREG

De VREG gaf op 9 maart 2023 zijn advies ADV-2023-02. In zijn advies heeft de VREG enkel bedenkingen bij de inhoud van de artikelen 3 en 4 van het ontwerpdecreet, die de activiteiten van de netbeheerders betreffen. Deze artikelen werden evenwel uit het ontwerpdecreet gehaald.

De opmerkingen van de VREG zijn daardoor zonder voorwerp geworden.

3. Advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC)

De VTC gaf op 6 maart 2023 haar advies. In haar advies haalde de VTC de hierna volgende punten aan:

- De memorie vermeldt expliciet op grond van welke *rechtvaardigingsgrond* in de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden, met name "taak van algemeen belang" en "voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust". De VTC gaat ervan uit dat de taak van algemeen belang dossierbeheer betreft en beveelt aan om dit te verduidelijken in de memorie.

De memorie van toelichting bij het nieuwe artikel 4.1.22/11/1 van het Energiedecreet werd aangevuld zoals gesuggereerd door de VTC.

De VTC brengt in herinnering dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer moet worden voorgeschreven in een voldoende precieze wettelijke bepaling waarin de essentiële elementen van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens beschreven zijn. Conform artikel 6 AVG gaat het om het doel van de verwerking, de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens, de betrokkenen, de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt, de opslagperioden en de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n). De VTC laat het aan de opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten om in te schatten of de beoogde verwerkingen een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig hebben.

In het kader van deze opmerking van de VTC wordt nog een wijziging voorgesteld aan artikel 8.8.1 van het Energiedecreet. Dit artikel vormt de decretale basis om persoonsgegevens op te vragen in het kader van de toekenning van tegemoetkomingen ter bevordering van o.a. het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energie (bv. verhoogde EPC-labelpremie, batterijpremie,...). Aangezien het ook mogelijk is dat in het kader van de

toekenning van groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten gelijkaardige persoonsgegevens moeten worden verwerkt als bijv. de begunstigde een natuurlijke persoon zou zijn, wordt het toepassingsgebied van dit artikel ook uitgebreid tot het toekennen van groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten. De rechtmatigheid van de verwerking is dan ook gebaseerd op artikel 6, lid 1, c) van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

- De VTC wijst erop dat er ook sprake is van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9 AVG, namelijk gegevens over de gezondheid van de betrokkenen, met name een eventuele handicap. Aangezien artikel 9 AVG de verwerking van dergelijke gegevens in beginsel verbiedt, vraagt de VTC dat in de memorie wordt verduidelijkt op welke uitzondering beroep wordt gedaan. De VTC wijst er ook op bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van de artikelen 9 en 10 AVG strengere beveiligingsmaatregelen behoeven.

Aan deze opmerking wordt geen gevolg gegeven. In tegenstelling tot wat de VTC stelt, wordt er in voorliggend ontwerpdecreet geen verwerking beoogd van gegevens over de gezondheid van de betrokkenen. Gegevens over een eventuele handicap worden enkel vermeld in het reeds bestaande artikel 9.1.4, §1 van het Energiedecreet, waar met dit verzameldecreet niets aan wordt gewijzigd.

- De VTC is van oordeel dat de doeleinden van de in het verzameldecreet voorziene verwerkingen welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd zijn.
- Gelet op de lijst van de VTC⁷ met verwerkingen waarvoor een Vlaamse bestuursinstantie een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (GEB) moet uitvoeren conform artikel 35.4 van de AVG, meent de VTC dat het uitvoeren van een GEB verplicht zal zijn. De VTC verwijst in dit kader meer bepaald naar de punten 2) en 3) van deze lijst waarin de grootschalige verwerking en/of stelselmatige monitoring van locatiegegevens en de systematische uitwisseling van financiële gegevens en gegevens omtrent huishoudelijke en privé-activiteiten tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken is opgenomen.

Een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling zal zodoende nog worden uitgevoerd alvorens de maatregelen in werking treden.

- De decretale basis voor de uitwisseling van gegevens tussen netbeheerder en OCMW vermeldt o.a. de voor- en achternaam van de afnemer. De VTC merkt op dat "achternaam" niet bestaat, doch dat dit "naam" dient te zijn. De VTC beveelt ook aan om de definities (van meetgegevens, beslissingen van de LAC en gewone persoonsgegevens) opgenomen in de memorie van toelichting op te nemen in het decreet zelf.

Aan deze opmerking van de VTC wordt slechts deels gevolg gegeven. In het derde lid van het nieuwe artikel 4.1.22/11/1 van het Energiedecreet wordt, zoals de VTC suggereert, opgenomen dat de netbeheerder aan het OCMW toegang kan geven tot de "naam" van de afnemer. In de memorie van toelichting worden de gegevens die op grond van dit artikel kunnen worden uitgewisseld ondergebracht in een bepaalde categorie, namelijk 1° meetgegevens, 2° beslissingen van de LAC en 3° gewone

⁷ Beslissing VTC nr. O/2020/01 van 14 januari 2020 betreffende Aanneam van de lijst met verwerkingen waarvoor een Gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd conform artikel 3.54 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door Vlaamse bestuursinstanties, https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_O_2020_01_DPIA_lijsten_v1_voor_web.pdf.

persoonsgegevens. Bij elke categorie wordt vervolgens de verantwoordingsgrond voor de verwerking van deze gegevens verduidelijkt. De opgesomde gegevens zijn evenwel geen echte, sluitende definities van deze begrippen. Meetgegevens worden reeds ruimer gedefinieerd in artikel 1.1.3, 82°/1 van het Energiedecreet en persoonsgegevens in punt 99°/1 van hetzelfde artikel. Het is niet de bedoeling om in dit artikel een andere definitie te gaan hanteren.

Verder stelt de VTC dat rekening moet gehouden worden met de artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een rijksregister van de natuurlijke personen, die een machtigingsvereiste instellen van de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken voor het gebruik van het rijksregisternummer.

Wat het gebruik van het rijksregisternummer betreft, dient erop gewezen te worden dat deze maatregel wordt genomen in het kader van de impliciete bevoegdheden, vermeld in artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. Deze maatregel is immers strikt noodzakelijk voor de uitvoering van de gewestelijke bevoegdheden met betrekking tot energie, aangezien de Vlaamse overheid zelf niet over de noodzakelijke gegevens beschikt. De maatregel heeft bovendien maar een marginale weerslag, doordat alleen in informatieverstrekking wordt voorzien en er niet inhoudelijk op de bevoegdheden van de federale instelling wordt ingegrepen. De maatregel gaat daarbij ook niet verder dan nodig en is om die reden evenredig met het gestelde doel. Net omdat de maatregel niet ingrijpt op de inhoudelijke bevoegdheden van het Rijksregister en louter een informatiedoorstroming beoogt, is ook voldaan aan de eis tot mogelijke differentiatie. Het is overigens, gelet op de AVG, noodzakelijk dat de essentiële elementen van die informatieoverdracht van persoonsgegevens decretaal worden verankerd.

De VTC is van oordeel dat voldaan wordt aan het beginsel van de minimale gegevensverwerking.

- De VTC wijst erop dat in het ontwerpdecreet specifiek de mededeling wordt geregeld van gegevens en dat daarom rekening zal moeten gehouden worden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008⁸, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens aan andere overheden.

Hiervan wordt akte genomen en dit zal worden in orde gebracht bij de implementatie van dit decreet.

- Wat de in het ontwerpdecreet voorziene bewaartermijnen betreft, meent de VTC dat de termijn als vermeld in artikel 11 in overeenstemming is met het beginsel van de minimale gegevensverwerking. Wat artikel 20 betreft, verwijst de VTC naar de memorie die stelt dat de persoonsgebonden gegevens gedurende vijf jaar bewaard worden. De VTC meent dat het duidelijker zou zijn moest dit uitdrukkelijk in het ontwerpdecreet ingeschreven worden.

De bewaartermijn van vijf jaar voor de persoonsgebonden gegevens staat wel degelijk al uitdrukkelijk in het ontwerpdecreet zelf. Het derde lid van de ontworpen §4 van artikel 9.1.4 van het Energiedecreet vangt immers aan als volgt: "De gegevens, vermeld in het eerste lid, 1°, 2° en 5°, worden gedurende een periode van vijf jaar bewaard."

⁸ Decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer

- De VTC merkt op dat het ontwerpdecreet geen bepalingen bevat over de juistheid van de persoonsgegevens. De VTC beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijken hiertoe de nodige maatregelen nemen.

De VTC geeft niet aan dat deze opmerking noopt tot aanpassingen aan het ontwerpdecreet. In de praktijk zal hiermee uiteraard rekening moeten worden gehouden.

- De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het ontwerpdecreet aan te vullen met de verplichting voor de verwerkingsverantwoordelijke om de vermeldingen zoals bedoeld in artikel 12 AVG op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

In tegenstelling tot wat de VTC stelt, moeten de vermeldingen met betrekking tot rechten van betrokkenen en transparantie niet in de regelgeving worden opgenomen. Dit zijn immers verplichtingen die rechtstreeks voortvloeien uit de AVG en die zodoende rechtstreekse werking hebben, en waaraan de verwerker of verwerkingsverantwoordelijke op grond van de verordening ten alle tijden moet voldoen.

- De VTC wijst er tot slot op dat aangezien de gegevens mogelijk delicate gegevens of bijzondere categorieën van persoonsgegevens betreffen, een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid. Ze verwijst daarbij naar artikel 32 van de AVG dat de verwerkingsverantwoordelijke verplicht om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen en waarin een aantal voorbeeldmaatregelen worden genoemd om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling⁹ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen¹⁰ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichthouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom. Voor het geval er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover¹¹.

Ook hier geeft de VTC niet aan dat deze opmerking noopt tot aanpassingen aan het ontwerpdecreet. In de praktijk zal hiermee uiteraard rekening moeten worden gehouden.

4. Advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA)

De GBA bracht op 24 maart 2023 haar standaardadvies nr. 65/2023 uit.

Gezien het uitzonderlijk grote aantal adviesaanvragen dat momenteel bij de GBA wordt ingediend en bij gebrek aan voldoende personele middelen, is de GBA niet in staat om alle adviesaanvragen die zij ontvangt, te behandelen. De GBA heeft dan ook besloten om te verwijzen naar voorliggend standaardadvies betreffende

⁹ Aanbeveling CPBL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>).

¹⁰ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (<https://gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>).

¹¹ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

de redactie van normatieve teksten en geeft op basis hiervan volgende aanbevelingen of opmerkingen:

- 1) De GBA vestigt de aandacht van de auteurs van normatieve teksten op de verplichting ervoor te zorgen dat de verwerkingen van persoonsgegevens die door het ontwerp worden geregeld of in uitvoering daarvan zullen worden geregeld, werkelijk noodzakelijk zijn en evenredig met het nagestreefde doel.
- 2) De Autoriteit verzoekt de auteur van de normatieve tekst derhalve om ervoor te zorgen dat zijn ontwerp voldoet aan de vereiste van voorzienbaarheid, zodat bij de lezing ervan, eventueel in combinatie met de lezing van het relevante normatieve kader, de betrokkenen duidelijk kunnen begrijpen welke verwerkingen met hun gegevens zullen worden uitgevoerd en onder welke omstandigheden die verwerkingen zijn toegestaan.

Van deze opmerkingen wordt nota genomen.

5. Advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State

III. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit decreet betreft een gewestbevoegdheid. Artikel 6, §1, VII van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen stelt dat de gewesten in ieder geval bevoegd zijn op vlak van het energiebeleid voor: de distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk is aan 70 kilovolt en de openbare gasdistributie, inclusief de bevoegdheid met betrekking tot de distributienettarieven; de aanwending van mijnogas en van het gas afkomstig van hoogovens; de netten van warmtevoorziening op afstand; de valorisatie van steenbergen; de nieuwe energiebronnen met uitzondering van deze die verband houden met kernenergie; de terugwinning van energie door de nijverheid en andere gebruikers; en het rationeel energieverbruik.

In zijn advies nr. 69.562/3 van 12 juli 2021 heeft de Raad van State¹² aangenomen dat op grond van de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest inzake nieuwe energiebronnen en rationeel energiegebruik, in samenhang met de bevoegdheid inzake de bescherming van het leefmilieu, de decreetgever de plaatsing en de vervanging van stookolieketels kan regelen. Dat is uiteraard mutatis mutandis ook van toepassing op het ontworpen artikel 21, aangezien die bepaling juist de bedoeling heeft diezelfde regeling te verduidelijken.

De voorgestelde maatregelen vallen dan ook onder de gewestbevoegdheden en zijn verenigbaar met het principe van de federale loyauteit.

Artikel 2

¹² Advies van de Raad van State nr. 69.562/3 van 12 juli 2021, *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 813/3.

De definities van 'noodkoopwoning' en 'noodkoper' worden overgeheveld vanuit het Energiebesluit naar artikel 1.1.3 van het Energiedecreet (punt 92°/3/1 en 92°/3/2), omdat het begrip 'noodkoopwoning', wat op zijn beurt verwijst naar noodkopers, wordt gebruikt in het nieuwe tweede lid van artikel 7.9.1 van het Energiedecreet.

De huidige definitie van 'ondernemingen' in artikel 1.1.3, 93° van het Energiedecreet verwijst naar de term 'handelsvennootschap'. In het Belgische vennootschapsrecht werd er in het vroegere wetboek Vennootschappen een onderscheid gemaakt tussen handelsvennootschappen en burgerlijke vennootschappen. Bij de invoering van het nieuwe wetboek Vennootschappen en Verenigingen in mei 2019 is de term 'handelsvennootschap' echter verdwenen uit het vennootschapsrecht en wordt er geen onderscheid meer gemaakt. De definitie van 'ondernemingen' wordt gewijzigd om de definitie in het Energiedecreet te doen overeenstemmen met de termen zoals deze worden gebruikt in het huidige Belgische vennootschapsrecht. De nieuwe definitie verwijst dus naar alle vennootschappen met rechtspersoonlijkheid. De maatschap, die geen rechtspersoonlijkheid heeft, wordt uitgesloten.

De huidige definitie van publieke organisatie in artikel 1.1.3, 104°/1 van het Energiedecreet is niet volledig dekkend om de voorbeeldrol van de overheid in de energietransitie in te vullen. Er zijn enkele types entiteiten die buiten de definitie vallen, maar waarvan het wenselijk is dat deze wel onder de verplichtingen vallen die opgelegd worden aan publieke organisaties. Het gaat om volgende entiteiten:

- o autonome gemeentebedrijven
- o verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn
- o districten
- o autonome provinciebedrijven
- o provinciale extern verzelfstandigde agentschappen
- o intergemeentelijke samenwerkingsverbanden
- o politiezones
- o hulpverleningszones

Omdat gemeenten (delen van) hun vastgoed soms onderbrengen in externe entiteiten zoals autonome gemeentebedrijven of intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, is het nodig om deze ook op te nemen in de definitie. Ook de verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn vallen hier om dezelfde reden best onder, gezien zij de samenwerkingsverbanden van OCMW's zijn. Dezelfde argumentatie gaat op voor de autonome provinciebedrijven en provinciale extern verzelfstandigde agentschappen.

Betreffende de districten is het niet logisch dat de gebouwen die in gebruik zijn van een stad wel binnen het toepassingsgebied vallen, maar die van het district niet. Om deze reden wordt o.a. de EPC-verplichting ook opgelegd aan gebouwen van districten.

Ook voor de politiezones en hulpverleningszones geldt evenzeer dat zij een voorbeeldrol te vervullen hebben ten aanzien van de rest van de maatschappij. Zij zijn vergelijkbaar met de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en worden bestuurd en hoofdzakelijk gefinancierd door de deelnemende steden en gemeenten, maar vallen buiten de definitie van 'intergemeentelijke samenwerkingsverbanden'. Ze delen in sommige gevallen zelfs gebouwen met gemeentebesturen. Daarom is het aangewezen om deze entiteiten ook op te nemen in de definitie.

De entiteiten zoals hierboven omschreven vallen ook binnen het toepassingsgebied van de jaarlijkse besparingsdoelstellingen voor lokale besturen (jaarlijks 3% primaire energiebesparing). Een EPC is voor de gebouwen van deze entiteiten het ideale instrument om zicht te krijgen op de energieprestatie van de gebouwen en welke investeringen men moet/kan uitvoeren om de energieprestatie van het patrimonium te verbeteren om de benodigde besparingen te realiseren. Ook in die

zin lijkt het dus aangewezen om deze entiteiten voor de EPC-plicht mee op te nemen in het toepassingsgebied.

Voorts wordt de definitie van 'warmtepomp' in artikel 1.1.3, 137/1° van het Energiedecreet uitgebreid naar de PV-verplichting, opgenomen in titel VII, hoofdstuk VII van het Energiedecreet. De definitie is ook van toepassing op de PV-verplichting nu de Vlaamse Regering in uitvoering van artikel 7.7.3, §1, vijfde lid van het Energiedecreet heeft voorzien dat de warmtepomp als alternatieve hernieuwbare energietechnologie kan worden aangewend om te voldoen aan de PV-verplichting.¹³

Tot slot worden in punt 50°, 81°, 121° en 123° van artikel 1.1.3 van het Energiedecreet telkens de woorden "beheerder van het transmissienet" vervangen door "transmissienetbeheerder", zodat doorheen het hele Energiedecreet steeds dezelfde term wordt gebruikt.

...

Artikel 3, 4, 5, 6, 13, 15, 20 en 23

Momenteel worden in het Energiedecreet de termen "transmissienetbeheerder" en "beheerder van het transmissienet" door elkaar gebruikt. Om dit uniform te maken, worden doorheen het hele Energiedecreet de woorden "beheerder van het transmissienet" vervangen door "transmissienetbeheerder".

Artikel 7

De in artikel 4.1.11/7 van het Energiedecreet voorziene vergoedingsplicht voor het laattijdig aanleveren door de netbeheerder van een offerte voor het plaatsen van een digitale meter op aanvraag wordt geschrapt. De plaatsing van een digitale meter op aanvraag is vanaf 1 januari 2023 gratis. Dit betekent ook dat Fluvius geen offerte meer stuurt voor de plaatsing van een digitale meter. Artikel 3.1.55 van het Energiebesluit, dat de procedure regelt van plaatsing van een digitale meter op aanvraag, zal worden aangepast conform deze nieuwe realiteit en zal dus niet langer in een offerte voorzien.

Artikel 8

Artikel 4.1.13 van het Energiedecreet begrenst de aansluitingskost bij aardgas op 250 euro als aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Die begrenzing houdt de facto een subsidiëring in van nieuwe aardgasaansluitingen door de bestaande aardgasgebruikers. De meerkost boven de 250 euro wordt immers als openbaardienstverplichting in de algemene aardgasdistributietarieven verrekend. Sinds 1 juli 2022 is die begrenzing niet meer van toepassing bij nieuwbouw¹⁴. Nu wordt voorgesteld om de begrenzing ook bij bestaande aansluitbare wooneenheden of gebouwen af te schaffen. Daartoe wordt artikel 4.1.13 opgeheven. Dit zal er toe leiden dat andere meer duurzame technologieën (warmtepompen, thermische energie gedistribueerd via warmtenetten) een meer kostenoptimale keuze worden vis-à-vis aardgas. Omdat bij bestaande woningen alternatieve verwarmingsmogelijkheden niet altijd snel implementeerbaar zijn en soms zeer grondige renovaties vergen (warmtepomp lage temperatuur, hoge isolatiegraad nodig, andere warmteafgifte systemen,...) en ook omdat aardgas in andere maatregelen als alternatief wordt vooropgesteld voor stookolie (zie verbod op plaatsen en vervangen van stookolieketels, tenzij er een aardgasnet in de straat beschikbaar is¹⁵), wordt voorgesteld deze afschaffing in werking te laten treden op

¹³ Besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2023, tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de verplichte installatie van fotovoltaïsche zonnepanelen op dakoppervlakten.

¹⁴ Artikel 4, 1° en 3° van het decreet van 18 maart 2022 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, B.S. 30 maart 2022.

¹⁵ Artikel 11.1/1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

1 januari 2025 (zie artikel 34). Om te vermijden dat er in 2023 en 2024 nog snel aardgasaansluitingen aangevraagd zullen worden om achteraf hogere aansluitkosten te vermijden, wat zou kunnen leiden tot veel inactieve aardgasaansluitingen, wordt in een overgangsbepaling voorzien dat aansluitingen die voor 1 januari 2025 werden aangevraagd, binnen zes maanden na plaatsing van de aansluiting daadwerkelijk in gebruik moeten worden genomen om in aanmerking te komen voor de begrenzing van de aansluitkost op 250 euro (zie artikel 32).

Artikel 9 tot en met 11

In de artikelen 4.1.16, 4.1.16/1 en 4.1.16/2 van het Energiedecreet wordt verwezen naar artikel 4.1.13, dat met ingang van 1 januari 2025 zal worden opgeheven. Deze verwijzingen dienen, eveneens met ingang van 1 januari 2025, te worden geschrapt uit de genoemde artikelen (zie artikel 34).

Artikel 12

Momenteel dienen eigenaars en lessees van elektriciteitsopslagfaciliteiten deze installatie aan te melden bij de netbeheerder om in aanmerking te komen voor de premie voor een stationaire installatie voor elektrochemische opslag van elektriciteit. Voor installaties in dienst genomen vanaf 1 april 2023 wordt er geen premie meer toegekend. Hierdoor hebben eigenaars en lessees van elektriciteitsopslagfaciliteiten weinig stimulans om de installatie aan te melden. Teneinde de veilige en betrouwbare werking van het net te garanderen, wordt de meldingsplicht voor installateurs daarom uitgebreid naar elektriciteitsopslagfaciliteiten, gelijklopend aan de verplichting voor installateurs van hernieuwbare energie-installaties voor elektriciteitsproductie.

Artikel 4.1.18/2 van het Energiedecreet verplicht installateurs van hernieuwbare energie-installaties om maandelijks aan de netbeheerders een lijst over te maken van de door hen geplaatste hernieuwbare energie-installaties voor elektriciteitsproductie. Dit wordt aangevuld met een analoge verplichting voor installateurs van elektriciteitsopslagfaciliteiten.

Artikel 14

Er wordt een nieuw artikel 4.1.22/11/1 ingevoegd in het Energiedecreet, dat de uitwisseling van gegevens afkomstig uit de digitale meter regelt tussen de netbeheerder of zijn werkmaatschappij en de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn, hierna OCMW genoemd.

Artikel 4.1.22/5 van het Energiedecreet stelt dat de netbeheerder of zijn werkmaatschappij toegang geeft tot gegevens verzameld uit de digitale, elektronische of analoge meter aan instellingen en natuurlijke personen of rechtspersonen voor de informatie die ze nodig hebben om de opdrachten van algemeen belang te vervullen die hen toevertrouwd werden door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie.

In artikel 4.1.22/11 wordt verduidelijkt dat de gegevens waartoe zij toegang hebben, bestaan uit technische, relationele en meetgegevens, en dat de actoren die onder deze bepaling vallen verwerkingsverantwoordelijke zijn van deze gegevens volgens artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming.

Door proactief ondersteuning aan te bieden op cruciale punten binnen de afsluitingsprocedure wordt tegemoetgekomen aan het recht van huishoudelijke afnemers op een ononderbroken toevoer van elektriciteit en aardgas, zoals bepaald in artikel 6.1.1 van het Energiedecreet. Vanuit die optiek bezorgt de netbeheerder het OCMW overeenkomstig artikel 5.5.8 van het Energiebesluit sinds 2012

periodiek lijsten van afnemers die recent afgesloten of aangesloten werden, of waar een afsluiting gepland staat.

De digitale meter biedt bijkomende mogelijkheden op het vlak van dataverzameling, waardoor de situatie van de afnemer beter in kaart gebracht kan worden. Om die reden werd tijdens een overlegtraject rond de wijziging van hoofdstuk V van het Energiebesluit voorgesteld om het aantal gegevens die de netbeheerder met het OCMW moet delen, uit te breiden teneinde de hulpverlening gericht in te zetten. Uit ditzelfde overlegtraject kwam ook de noodzaak naar boven om de manier waarop deze gegevens gedeeld worden, te herbekijken en over te stappen van gegevensdeling via Excel- of CSV-bestanden naar uitwisseling via een dataplatform. Dit is niet enkel veiliger, maar vereenvoudigt ook het verwerkingsproces voor de OCMW's.

De persoonsgegevens die de netbeheerder via dit dataplatform dient uit te wisselen met het OCMW, zijn de volgende:

1° Meetgegevens:

- a) Afnemers die gedurende een maand geen opladingen in de digitale aardgasmeter in voorafbetaling uitvoerden en dreigen binnen een termijn van tien dagen zonder aardgaslevering te vallen in de periode van november tot en met maart. (Op wekelijkse basis tussen november en maart);
- b) Afnemers met een digitale elektriciteitsmeter in voorafbetaling waarbij de vermogensbegrenzer uitgeschakeld werd, die gedurende een maand niet oplaadden en die dreigen binnen een termijn van tien dagen zonder elektriciteitslevering te vallen in de periode van november tot en met maart. (Op wekelijkse basis tussen november en maart);
- c) Afnemers die begin september van het betreffende kalenderjaar van de elektriciteits- en/of aardgastoevoer afgesloten werden. (Begin september van het betreffende kalenderjaar);
- d) Afnemers die beleverd worden via een digitale elektriciteits- en/of aardgasmeter in voorafbetaling.

Verantwoordingsgrond: Via de digitale meter is het mogelijk om na te gaan of afnemers zichzelf van de energietoevoer afsluiten. Met de digitale meter in voorafbetaling voor aardgas sluiten afnemers die zowel het opgeladen verbruikskrediet als het ingebouwde noodd krediet opgebruikten zichzelf de facto van de aardgastoevoer af. Bij elektriciteit schakelen afnemers na het opgebruiken van het noodd krediet eerst nog over op een minimale levering van 10 ampère. Indien de afnemer echter te lang op 10 ampère blijft en de netbeheerder er niet in slaagt om tot een oplossing te komen met de afnemer, schakelt de netbeheerder de minimale levering uit. In dat geval kan de afnemer enkel nog elektriciteit verbruiken na een oplading. In beide situaties dreigt de afnemer zichzelf van de energietoevoer af te sluiten. In de praktijk blijkt dat er gemiddeld ongeveer een maand tussen de laatste oplading en een effectieve zelfafsluiting zit. In een volgende stap dient de netbeheerder een advies tot afsluiting in bij de lokale adviescommissie (LAC). Dit is met andere woorden een belangrijk kantelpunt, waarbij een interventie van een OCMW een effectieve afsluiting kan vermijden.

In het bijzonder aan het begin van de winterperiode is het belangrijk om afnemers, die op dat moment geen toegang meer hebben tot elektriciteit of aardgas, te ondersteunen zodat zij minstens aan een minimaal comfort door de winterperiode raken.

Een OCMW kan ook opteren om vroeger in de schuldcascade in te grijpen door afnemers te bereiken, die nog niet meteen risico lopen om van de energietoevoer afgesloten te worden, maar waarvan er wel indicaties zijn die wijzen op een

(structurele) financiële problematiek. Vanuit deze optiek kan het OCMW een lijst opvragen van afnemers die op dat moment via voorafbetaling beleverd worden.

2° beslissingen van de LAC:

- a) afnemers waarvoor een positief advies van de LAC werd bekomen, en die in de komende periode afgesloten kunnen worden;
- b) afnemers waarvoor een positief advies van de LAC werd bekomen, en die in de loop van de voorgaande week werden afgesloten;
- c) afnemers waarvoor een positief advies van de LAC werd bekomen, en die in de loop van de voorgaande week opnieuw werden aangesloten.

Verantwoordingsgrond: In de eerste twee gevallen staat de afnemer op het punt om van de energietoevoer afgesloten te worden, en kan de interventie van hulpverlening vereist zijn om dit te voorkomen. In een deel van de gevallen vindt de afnemer na een positief LAC-advies tot afsluiting toch een oplossing waarmee hij een effectieve afsluiting kan vermijden. In het geval van elektriciteit wordt de minimale levering van 10 ampère opnieuw ingeschakeld vanaf het moment dat de openstaande schuld kleiner is dan 150 euro. Op vraag van het OCMW kan de minimale levering ook al vroeger ingeschakeld worden. Voor aardgas dient de afnemer zijn schuld aan te zuiveren tot op het punt dat hij opnieuw gebruik kan maken van het nooddredet. In beide situaties bevindt de afnemer zich mogelijk nog steeds in een preciaire situatie die een interventie van de hulpverlener vereist.

3° gewone persoonsgegevens:

- a) naam en voornaam;
- b) adres;
- c) rijksregisternummer;
- d) EAN-nummer;
- e) energiedrager;
- f) tarieftype (sociaal of standaard).

Verantwoordingsgrond: Deze persoonsgegevens zijn nodig om de afnemer met zekerheid te kunnen identificeren en te contacteren via het meest gebruikte communicatiekanaal. De gegevens in e) en f) zijn nodig om het recht op sociaal tarief na te kijken en meteen gericht te werk te kunnen gaan.

Zoals hierboven wordt aangehaald, kadert de uitwisseling van deze gegevens in een taak van algemeen belang, namelijk dossierbeheer, waarmee voldaan wordt aan de voorwaarde van artikel 6, punt e) van Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming).

De persoonsgegevens zullen gedurende een termijn van 24 maanden worden bewaard. De afspraak tussen de LAC's en Fluvius is dat beslissingen van de LAC over een periode van 12 maanden uitgevoerd worden. In sommige gevallen loopt voor het dossier, waarop de gegevens betrekking hebben, een juridisch traject waardoor het langer dan 12 maanden open staat. Daarnaast gebruiken veel OCMW's deze gegevens (niet de persoonsgegevens zelf, maar wel de aantallen) voor hun jaarverslagen, die zij vaak pas in het begin van het volgende jaar opstellen. De periode van 24 maanden werd dus gekozen om de gegevens lang genoeg beschikbaar te houden voor deze situaties.

Artikel 16

De regeling inzake de toelating tot het aanleggen van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt, wordt aangevuld met een regeling inzake het verval en de opheffing van deze toelating.

Zo lijkt het nodig om te bepalen dat een toelating een vervaltermijn heeft. Zo niet kan men provisoir om een toelating vragen, en er gebruik van maken op het moment dat men daar misschien ooit nood aan heeft. Ook als de regelgeving ondertussen gewijzigd zou zijn. Voorgesteld wordt om in een verval van de toelating van rechtswege te voorzien indien de directe lijn niet binnen 5 jaar na toekenning van de toelating werd gerealiseerd. Dit zorgt ervoor dat de lijst van toegelaten directe lijnen en directe leidingen, die de VREG conform artikel 4.5.1, §2, zesde lid van het Energiedecreet moet publiceren, ook actueel blijft.

Verder is het aangewezen om te bepalen dat de VREG de toelating van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt opheft indien er niet meer voldaan wordt aan de wettelijke vereisten, er ondertussen geen overschrijding meer is van de eigen site of bij buitendienststelling van de directe lijn. Hiermee wordt een lacune in de bestaande regelgeving ingevuld.

Als een directe lijn die voorheen werd toegelaten (hetgeen vereist is bij ligging buiten eigen site), op 'eigen site' blijkt te komen liggen (door overdracht van zakelijke rechten op percelen, of door verplaatsing), is het niet meer opportuun om deze toelating te blijven behouden. In geval van buitendienststelling van de directe lijn of directe leiding is de eerder gegeven toelating zonder voorwerp geworden. Ook in dat geval is een opheffing van de eerdere toelating aangewezen.

Als na opheffing van de voorheen verleende toelating een directe lijn of directe leiding terug de grenzen van de eigen site overschrijdt (bijvoorbeeld als een gefusioneerd perceel terug wordt gesplitst), en er aan die bestaande directe lijn of directe leiding voor het overige niets werd gewijzigd, wordt deze van rechtswege toegelaten. In dergelijke gevallen is een nieuwe aanvraag en een nieuwe beoordeling ervan door de VREG niet vereist.

Artikel 17

Op dit moment ontbreken er decretale bepalingen inzake de (mogelijkheid tot) opvolging van toegelaten directe lijnen. Het is nochtans evident dat de gegevens met betrekking tot de directe lijn zoals de ingebruikname ervan, identiteit van de beheerder ervan, als de ligging, als het al dan niet nog uitgebaat zijn, actueel gehouden moet worden in de lijst die de VREG conform art. 4.5.1, §2, zesde lid van het Energiedecreet moet publiceren.

Dit werd destijds, bij een decreetswijziging in 2019, terecht aangestipt door de SERV¹⁶: *"De Vlaamse Regering moet ook regelen hoe de directe lijnen na de toelating tot aanleg opgevolgd worden. Zo lijkt een melding van ingebruikname nodig o.a. met het oog op de plaatsing van een meter. Ook moet uitgeklaard worden hoe nagegaan zal worden of directe lijnen tijdens hun exploitatie blijvend aan de gestelde voorwaarden voldoen en wat er zal gebeuren als dat niet langer het geval is. Het lijkt aangewezen dat deze opvolging gebeurt via een technisch reglement opgesteld door de VREG in samenspraak met relevante actoren."*

Artikel 4.5.2. van het Energiedecreet bepaalt de taken van de beheerder van een directe lijn of leiding, met inbegrip van zijn meldings- en informatieverplichtingen.

Aan deze taken wordt daarom nu toegevoegd, in een nieuw punt 4°: het informeren van de VREG over de datum van indienststelling en buitendienststelling van een directe lijn of leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt en dit binnen 30 dagen na de indienststelling, respectievelijk buitendienststelling ervan.

¹⁶ Advies SERV met betrekking tot decreetswijziging directe lijnen 2019, punt 1.2 - [SERV 20180522 energiedecreet directe lijnen ADV.pdf](#)

De melding van de indienststelling is noodzakelijk in het kader van de controle door de VREG op het verval van deze toelating, vermeld in het vooropgestelde, nieuwe lid 7 van artikel 4.5.1, §2. De melding van de buitendienststelling van de directe lijn of leiding is noodzakelijk om de toelating van de directe lijn te kunnen opheffen, zoals vermeld in het vooropgestelde, nieuwe lid 8 van artikel 4.5.1, §2. Zonder deze opheffing zal de heffing op de exploitatie van een toegelaten directe lijn, vermeld in artikel 14.3.1. van het Energiedecreet, verder verschuldigd zijn.

Verder wordt ook de taak toegevoegd, in een nieuw punt 5°, om de VREG te informeren over elke wijziging aan de eigenaar of beheerder van de directe lijn of leiding of van de kadastrale percelen waarop de directe lijn of leiding gelegen is, de aangesloten afnemers of een wijziging in de verbinding met het net van de directe lijn of leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt en dit binnen 30 dagen na deze wijziging.

Artikel 18

I.v.m. het eerste punt:

Artikel 4.6.1, §4 van het Energiedecreet stelt dat de VREG de beheerder van een gesloten distributienet kan ontheffen van de plicht om bepaalde taken en verplichtingen te vervullen, en dat deze ontheffing wordt toegekend als het gesloten distributienet van elektriciteit "voldoet aan de voorwaarden van artikel 1.1.3, 56° /2". Deze laatste formulering verwijst naar de (voorwaarden opgenomen in) de definitie van gesloten distributienet. Dit lijkt erop te wijzen dat de ontheffing wordt verleend zodra vaststaat dat het net voldoet aan de definitie van gesloten distributienet. Conform artikel 4.6.1, §2 moet de VREG bij het verlenen van een toelating voor de aanleg van een gesloten distributienet dat de grenzen van de eigen site overschrijdt, echter ook nog de naleving nagaan van de criteria bepaald in art. 4.6.1, §2, tweede lid van het Energiedecreet. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat er een ontheffing wordt toegekend aan gesloten distributienetten die de grenzen van de eigen site overschrijden en die niet voldoen aan deze criteria. Daarom wordt voorgesteld om de woorden "voldoet aan de voorwaarden van artikel 1.1.3, 56° /2" te vervangen door de meer correcte formulering: "gemeld werd conform §1 of toegelaten werd conform §2".

I.v.m. het tweede punt:

Artikel 4.6.1, §4 van het Energiedecreet bevat enkel een regeling inzake ontheffingen van de plicht om bepaalde taken en verplichtingen te vervullen voor beheerders van een gesloten distributienet van elektriciteit, niet voor beheerders van een gesloten distributienet voor aardgas. Deze mogelijkheid is nochtans voorzien in artikel 28 van de Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG. De ontheffingen die toegekend kunnen worden bij aardgas zijn beperkter dan bij elektriciteit: enkel een ontheffing van de voorafgaande goedkeuring van de tarieven, alsook de verplichte opstelling van een investeringsplan.

Artikel 19

In artikel 4/1.1.13 van het Energiedecreet wordt een terminologische aanpassing doorgevoerd. De oude term "stedenbouwkundige vergunning" wordt vervangen door "omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen".

Artikel 21

Tot 31 december 2022 kunnen PV-installaties groter dan 5 MW op basis van een projectspecifieke bandingfactor groenestroomcertificaten krijgen, waarbij die

bandingfactor weliswaar conform artikel 6.2/1.1 van het Energiebesluit van 19 november 2010 geplafonneerd wordt via een maximale bandingfactor. De Vlaamse Regering heeft beslist de groenestroomcertificaten via een projectspecifieke bandingfactor bij zonne-energie af te schaffen, en vanaf 1 januari 2023 alle PV-installaties, en dit ongeacht grootte, op te nemen in het callsysteem wind en zonne-energie.¹⁷

Daarom dient de anti-saucissoneringsbepaling, opgenomen in artikel 7.1.1, §2, zesde lid, van het Energiedecreet te worden aangepast. De huidige bepaling stelt dat bij productie-installaties voor fotovoltaïsche zonne-energie met startdatum vanaf 1 januari 2013 uitbreidingen die vanaf 1 september 2019 in dienst genomen zijn en die aangesloten zijn op hetzelfde toegangspunt, waarbij het gezamenlijke maximale vermogen van de omvormers van de installatie na de uitbreiding meer bedraagt dan 5 MW, niet in aanmerking komen voor het toekennen van groenestroomcertificaten, voor zover niet minstens 36 maanden verstreken zijn vanaf de ingebruikname van de installatie of de ingebruikname van de laatste uitbreiding op dat toegangspunt. Hieraan wordt nu een einddatum toegevoegd, namelijk dat het gaat om uitbreidingen die vanaf 1 september 2019 tot en met 31 december 2022 werden in dienst genomen, de dag voor de inwerkingtreding van de afschaffing van de groenestroomcertificaten via een projectspecifieke bandingfactor.

Artikel 22

Naast de al eerder toegelichte uniformering van de term "transmissienetbeheerder", wordt in artikel 7.1.10 van het Energiedecreet ook een quotumaanpassing voorgesteld. Het quotum aan groenestroomcertificaten dat conform artikel 7.1.10, §2 van het Energiedecreet op 30 april 2023 moet worden voldaan, bedraagt ongeveer 5,6 miljoen terwijl er ± 7 miljoen groenestroomcertificaten op de markt zijn. Dit betekent dat er slechts een overschot is van $\pm 1,4$ miljoen groenestroomcertificaten, waarvan er een aantal ongetwijfeld door toegangshouders zullen worden "gebankt" om in een volgende inleveringsronde te kunnen gebruiken. Om een goed werkende markt te verzekeren, lijkt een grotere buffer evenwel noodzakelijk. Vanuit de markt werden immers duidelijke signalen opgevangen dat het tekort aan beschikbare groenestroomcertificaten consequenties heeft voor het behalen van de quota. Zo hebben momenteel vier leveranciers, waaronder één grote, aangegeven dat ze problemen hebben met het verzamelen van de benodigde groenestroomcertificaten.

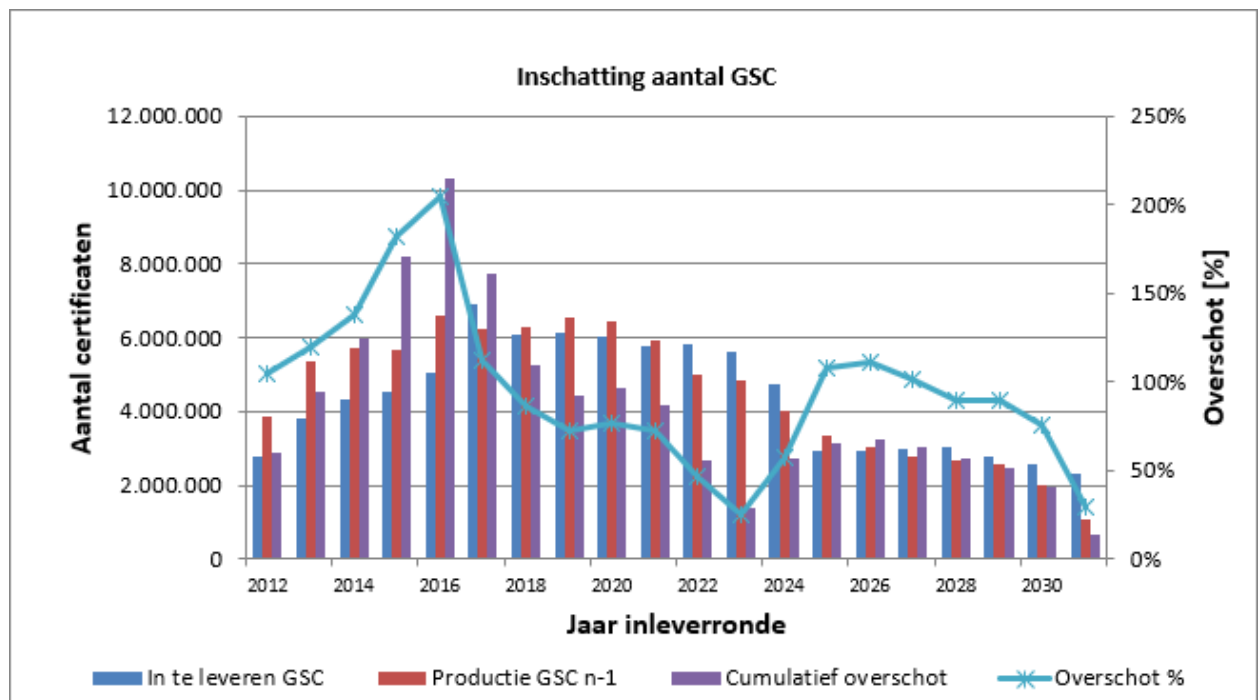
Op basis van de beschikbare gegevens lijken er geen marktpartijen te zijn die grote aantallen groenestroomcertificaten achterhouden om zo artificieel de prijzen op te drijven. De te lage buffer lijkt dan ook eerder te wijten enerzijds aan de opkoop van groenestroomcertificaten uit het verleden, en anderzijds aan de lagere uitreikingen van nieuwe groenestroomcertificaten. De jaren 2021 en 2022 waren bijvoorbeeld allebei slechte windjaren en al zeker één grote installatie is niet langer steungerechtigd. Hierdoor zien we de certificaatprijzen op de markt stijgen, waarbij we transacties zien van zelfs 110 euro per groenestroomcertificaat. Op een vrije markt met een beperkt aanbod, zijn stijgende prijzen een logisch gevolg. De op de markt gehanteerde verkoopprijzen zijn ondertussen al hoger dan de decretaal voorziene boete, en dit heeft een fiscale reden: op dergelijke administratieve geldboetes zal een toegangshouder ook vennootschapsbelasting moeten betalen want ze zijn doorgaans niet fiscaal aftrekbaar.

¹⁷ Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 2006 betreffende het onderhoud en het nazicht van centrale stooktoestellen voor de verwarming van gebouwen of voor de aanmaak van warm verbruikswater, het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, en het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft diverse bepalingen inzake energie, VR 2022 2110 DOC.1125.

Ten einde het tekort op de markt op korte termijn te mitigeren, heeft Fluvius conform artikel 7.1.6, §2 van het Energiedecreet groenestroomcertificaten die aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders tegen de decretaal voorziene minimumsteunhoogte werden overgedragen en die zij nog in hun portefeuille hebben, via het versneld veilen ervan terug op de markt gebracht. In april 2023 werden zo nog 261.000 groenestroomcertificaten geveild tegen een gemiddelde verkoopwaarde van 99,82 euro, wat een fractie onder de decretaal vastgestelde boetehoogte van 100 euro is.

Op middellange termijn dienen, op basis van de verwachte uitreikingen, zoals hoger vermeld, en met het oog op een voldoende ruime buffer, echter ook nieuwe quotumpercentages voor de volgende jaren te worden bepaald. Het is daarbij echter niet aangeraden om het quotumpercentage van 30 april 2024 nog aan te passen, aangezien dit zou leiden tot retroactieve aanpassingen van facturen (de meeste leveranciers hebben immers reeds de te maken kosten op voorhand doorgerekend in hun tarieven), wat enerzijds een risico op "factuurchaos" met zich meebrengt, en anderzijds ICT-matig een te grote druk zou creëren op de leveranciers aangezien zij al veel ICT-aanpassingen moeten doorvoeren naar aanleiding van de energiecrisis en de implementatie van MIG6.

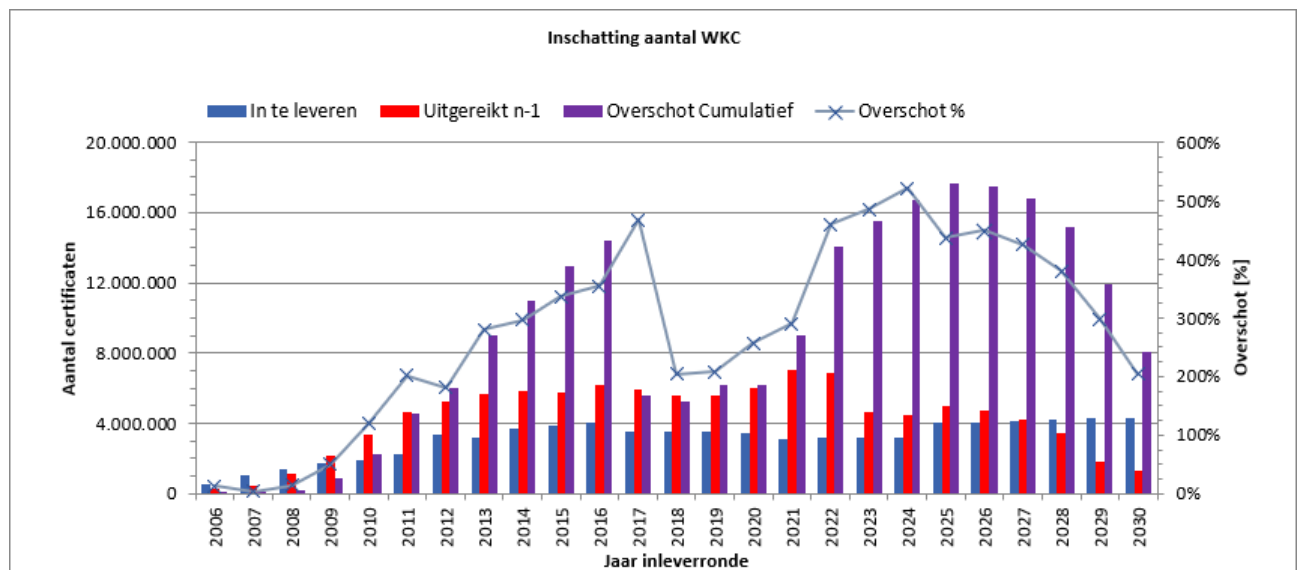
Om die redenen wordt voorgesteld om de quota voor de inleverbonden die eindigen op 30 april 2025 tot en met 2028 te verlagen naar 11%, en vanaf 2029 tot en met 2031 (en daarna) naar respectievelijk 10%, 9% en 8%. Dit geeft de hierna volgende nieuwe inschatting van het aantal beschikbare groenestroomcertificaten en quota:

Artikel 23, 2°

De WKK-quota uit artikel 7.1.11 van het Energiedecreet worden aangepast ten einde het overschot aan warmtekrachtcertificaten via de markt verder af te bouwen. Om die redenen wordt voorgesteld om de quota voor de inleverbonden die eindigen op 30 april 2025 tot en met 2031 te verhogen naar 14%. De bestaande in het Energiedecreet opgenomen quota voor de jaren 2032 en later blijven

ongewijzigd. Dit geeft de hierna volgende nieuwe inschatting van het aantal beschikbare warmtekrachtcertificaten en quota:

Artikel 24

Vandaag is er geen wettelijke basis voor uitvoerders van energiescans om de EAN-code van klanten te verkrijgen. De EAN-code zou hen toelaten om de verbruiksgegevens van de klant op te vragen en te analyseren. Vandaag moeten zij hiervoor telkens de klant bevragen, die vaak zelf op zoek moet gaan naar zijn EAN-code. In artikel 7.5.1, tweede lid van het Energiedecreet wordt daarom een decretale basis gecreëerd voor de netbeheerder om aan de uitvoerder van energiescans gegevens te kunnen overmaken. Aangezien het een verwerking van persoonsgegevens betreft, worden de categorieën van verwerkte gegevens in het Energiedecreet bepaald. Het gaat minstens om identificatie- en contactgegevens, EAN-codes van klanten en de categorie waartoe een klant behoort. Voor deze gegevensuitwisseling is vervolgens ook een aanpassing van artikel 6.4.1/8 van het Energiebesluit, dat aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders de openbaardienstverplichting oplegt om energiescans te laten uitvoeren, noodzakelijk.

Artikel 25

Er worden enkele wijzigingen voorgesteld in artikel 7.7.3 van het Energiedecreet met betrekking tot de PV-verplichting, ingevoegd bij het decreet van 25 november 2022.

Artikel 7.7.3, §1, vierde lid van het Energiedecreet schrijft voor dat de Vlaamse Regering kan bepalen dat de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1 eerste lid van het Energiedecreet, niet van toepassing is als het gemiddelde elektriciteitsverbruik van de drie voorafgaande kalenderjaren meer dan 10 procent lager is dan de verbruiken, vermeld in artikel 7.7.3, §1 het tweede en derde lid van het Energiedecreet. Deze bepaling geeft daarmee delegatie aan de Vlaamse Regering om een uitzondering op de PV-verplichting te voorzien. De uitzondering houdt echter geen rekening met nieuwe gebouwen waarvan het elektriciteitsverbruik direct al over de drempelwaarde gaat. Voor deze gebouwen zal het gemiddeld elektriciteitsverbruik over de drie voorafgaande kalenderjaren al snel minder dan 10 procent dan de drempelwaarde zijn, omdat het elektriciteitsverbruik in één of meerdere jaren nul is. Het is niet de bedoeling dat

deze gebouwen niet gevat worden door de verplichting. Daarom wordt aan artikel 7.7.3, §1, vierde lid van het Energiedecreet toegevoegd dat de Vlaamse Regering in afwijking kan bepalen dat de verplichting toch van toepassing blijft als er in minstens één van de voorgaande drie kalenderjaren op het afnamepunt geen elektriciteitsverbruik is.

In artikel 7.7.3, §1, zesde lid van het Energiedecreet is voorzien dat de Vlaamse Regering uitzonderingen of een uitstel kan vaststellen voor de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, eerste lid van het Energiedecreet, voor gebouwen die zullen worden gesloopt of waarvan het dak zal worden vervangen. In de memorie van toelichting bij het decreet werd dit gemotiveerd met de redenering dat het niet logisch is om gebouwen waarvan het al zeker is dat ze binnen een bepaalde termijn zullen worden afgebroken, toch aan deze verplichting te onderwerpen.¹⁸ Deze redenering geldt echter ook voor delen van gebouwen die worden gesloopt of waarvan het dak wordt vervangen. Daarom wordt verduidelijkt dat uitzonderingen of uitstel ook door de Vlaamse Regering kunnen worden vastgesteld voor delen van gebouwen of een deel van het dak dat wordt gesloopt.

De regeling in artikel 7.7.3, §1, zesde lid van het Energiedecreet voorziet verder dat het uitstel vervalft als de natuurlijke persoon of rechtspersoon die de eigenaar, erfpachter of opstalhouder is van een gebouw, niet binnen drie jaar na het ingaan van het uitstel een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen met betrekking tot sloop kan voorleggen of niet binnen twee jaar na het ingaan van het uitstel een door een aannemer getekende offerte voor de vervanging van het dak kan voorleggen. Als het uitstel vervalft, wordt teruggevallen op de verplichting vermeld 7.7.3 §1, eerste lid van het Energiedecreet.

Aan artikel 7.7.3, §1, zesde lid van het Energiedecreet wordt toegevoegd dat uitstel bij het niet voorleggen van een sloopvergunning enkel vervalft als een omgevingsvergunning voor sloop vereist is. Deze toevoeging is noodzakelijk aangezien niet altijd een omgevingsvergunning voor sloop vereist is; in die gevallen kan van de eigenaar, erfpachter of opstalhouder van het gebouw dat gesloopt wordt vanzelfsprekend ook niet worden gevraagd de vergunning voor te leggen op straffe van verval van het uitstel.

Als de natuurlijke persoon of rechtspersoon waarop de verplichting rust, binnen de gestelde termijn de omgevingsvergunning voor sloop of een door de aannemer getekende offerte kan bezorgd, blijft het uitstel gelden. Het kan echter zijn dat na het bezorgen van de sloopvergunning of offerte de sloop (al dan niet met heropbouw) toch niet doorgaat. Het verkrijgen van een sloopvergunning of tekenen van een offerte betekent immers niet noodzakelijk dat het gebouw effectief wordt gesloopt of het dak wordt vervangen. Er wordt daarom voorgesteld om aan artikel 7.7.3, §1 van het Energiedecreet toe te voegen dat het uitstel ook vervalft als binnen vijf jaar na het ingaan van het uitstel het gebouw niet is gesloopt of het dak niet is vervangen. Zo wordt voorkomen dat men van het uitstel kan blijven genieten zonder uiteindelijk over te gaan tot sloop of vervanging van het dak. Ten laatste wordt in artikel 7.7.3, §3 van het Energiedecreet "beheerder van het transmissienet" vervangen door "transmissienetbeheerder", zodat doorheen het hele Energiedecreet dezelfde term wordt gebruikt.

Artikel 26

Inzake het noodkoopfonds werden sedert het ontstaan in 2019 drie projectoproepen (2020, 2021 en 2022) georganiseerd. In navolging hiervan zijn ondertussen ongeveer een 50-tal OCMW's in dit kader actief.

¹⁸ *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1352, p. 5.

Het call-systeem, dat in 2020 als experiment in het leven werd geroepen, heeft het mogelijk gemaakt het Noodkoopfonds bij te sturen en te optimaliseren waar nodig. Het instrument is nu echter rijp voor een structurele inbedding, en vanaf januari 2023 zal de Vlaamse Regering hiertoe initiatief nemen. Hierdoor zal niet langer met periodieke calls worden gewerkt, maar zullen OCMW's doorlopend een trekkingsrecht bij het VEKA kunnen aanvragen.

Een element dat echter nog bijsturing behoeft, is het in het Energiebesluit (artikel 7.2.22, §5, tweede lid) voorziene conventioneel voorkooprecht, dat de OCMW's bij de toekenning van een noodkooplening verplicht dienen te bedingen. Op vandaag maken de OCMW's hun voorkooprecht kenbaar via het verlijden van een authentieke akte, hetgeen heel wat administratie vergt, en wat daardoor niet steeds even consequent of uniform uitvoering krijgt. De OCMW's zijn dan ook vragende partij naar een efficiëntere manier om hun voorkooprecht te laten gelden.

Gelet op de structurele bestendinging van het beleidsinstrument is het aangewezen om hieraan tegemoet te komen, om aldus een efficiëntere vestiging van het voorkooprecht te kunnen bewerkstelligen. Er wordt dan ook voorgesteld dit niet langer het voorwerp te laten uitmaken van een conventionele beschikking, maar dit voorkooprecht decretaal te verankeren, en het aldus om te vormen tot een Vlaams voorkooprecht, zijnde een voorkooprecht dat bij of in uitvoering van een wet of decreet is toegekend, met uitzondering van een op 30 juli 1993 bestaand recht van voorkoop dat bij of in uitvoering van een wet is toegekend.¹⁹

Door het omvormen van een conventioneel voorkooprecht naar een Vlaams voorkooprecht, kunnen de OCMW's hun voorkooprecht laten gelden via het e-voorkooploket. Als begunstigde kan het OCMW dan het e-voorkooploket gebruiken voor het ontvangen van aanbiedingen/kennisgevingen van voorkooprecht en het meedelen van beslissingen over de al dan niet uitoefening van het voorkooprecht aan de aanbieder (instrumenterend ambtenaar). Dit maakt dat het uitoefenen van hun voorkooprecht op een administratief eenvoudigere manier kan verlopen. De bepalingen uit het decreet van 25 mei 2007 houdende de harmonisering van de procedures van voorkooprechten worden eveneens van toepassing gemaakt op dit recht van voorkoop.

Artikel 27

Artikel 8.8.1 van het Energiedecreet vormt de decretale basis om persoonsgegevens op te vragen in het kader van de toekenning van tegemoetkomingen ter bevordering van o.a. het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energie (bv. verhoogde EPC-labelpremie, batterijpremie,...). Aangezien het ook mogelijk is dat in het kader van de toekenning van groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten gelijkaardige persoonsgegevens moeten worden verwerkt als bijv. de begunstigde een natuurlijke persoon zou zijn, wordt het toepassingsgebied van dit artikel ook uitgebreid tot het toekennen van groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten. De rechtmatigheid van de verwerking is dan ook gebaseerd op artikel 6, lid 1, c) van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Artikelen 28 en 30

In artikel 28 wordt de decretale basis gelegd om het voor de Vlaamse Energiehuizen mogelijk te maken om de gegevens nodig voor hun werking op te vragen en te verwerken. Deze verwerking behelst o.a. het gebruiken van deze gegevens bij hun adviesverlening en begeleiding van hun klanten.

¹⁹ Zie ook artikel 2 van het decreet van 25 mei 2007 houdende de harmonisering van de procedures van voorkooprechten.

In het kader van het bereiken van de Vlaamse energie-en klimaatdoelen (de gebouwensector is verantwoordelijk voor 30% van de Vlaamse niet-ETS broeikasgasuitstoot en de uitstoot van deze sector moet met minstens 85% verminderen tegen 2050) en het verminderen en voorkomen van energiearmoede, groeit namelijk het belang van een klantvriendelijke en gestroomlijnde dienstverlening door de Vlaamse Energiehuizen en hun partners. Sinds de stijging van de energieprijzen in 2021-2022 en de invoering van de nieuwe Vlaamse beleidsinstrumenten (Mijn Verbouwpremie en Mijn Verbouwlening) is er een zeer sterk verhoogde vraag naar advies en begeleiding door de Energiehuizen. Dit maakt een meer efficiënte en vlotte uitvoering van de taken van de Energiehuizen, samen met hun partners (waaronder de woon- en energieloketten in hun werkingsgebied) nog meer urgent en noodzakelijk. De verwerking is zodoende noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op grond van artikel 7.9.2/1 van het Energiebesluit op de Energiehuizen rust, conform het bepaalde in artikel 6, c) van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Uit een bevraging van de Energiehuizen in het kader van het Europese BE-REEL project (in juni 2021) bleek ook dat het verkrijgen van de nodige data als een administratieve bottleneck ervaren wordt. Voor goed advies is het een grote meerwaarde om over zoveel mogelijk beschikbare informatie over een bestaande woning te beschikken, waaronder historische verbruiksgegevens, gegevens over het energieprestatiecertificaat, het in aanmerking komen voor een sociaal tarief etc. Het vraagt nu vaak heel wat tijd om die gegevens te verzamelen, want eigenaars hebben ze niet of moeten er eerst zelf naar op zoek gaan. Toegang tot beschikbare databanken (van bv. Fluvius en de Vlaamse overheid) voor woningen binnen het werkingsgebied zou de werking van Energiehuizen een stuk vlotter en kwalitatiever maken. Deze nood werd ook in eerdere workshops en samenkomsten van BE-REEL tot uiting gebracht.

Gelet op het voorgaande wordt daarom voorgesteld een decretale rechtsgrond te voorzien opdat de Energiehuizen volgende gegevens kunnen verwerken:

- 1° Gegevens over een aansluiting op het elektriciteitsdistributienet met toepassing van het uitsluitend nachttarief: het Energiehuis heeft dit nodig om hun klanten die behoren tot deze UNT-doelgroep te kunnen informeren over afschaffing van goedkoper nachttarief voor distributienettarieven en over de geleidelijke afbouw van het nettatarief 'uitsluitend nacht' en om vervolgens deze doelgroep te adviseren en begeleiden naar alternatieve energiecontracten en andere energiebesparende maatregelen.
- 2° Gegevens over premie-aanvragen voor werkzaamheden aan gebouwen of voor energieopwekkingsinstallaties: het Energiehuis heeft dit nodig om advies aan hun klanten te kunnen geven over bijkomende premiemaatregelen en eventuele wachttijden.
- 3° De EAN-code en gebouweenheidsID van hun woning: de EAN-code is de identificatie van een leveringspunt voor elektriciteit of aardgas. De EAN-code is onmisbaar bij alle communicatie met de energieleverancier van de klant of met Fluvius. Het Energiehuis heeft deze code bv. nodig voor de begeleiding bij de aanvraag van energieprijzen of voor de begeleiding bij de verandering van energieleverancier. Het gebouweenheidsID is de unieke identificatie van een gebouweenheid. Door steeds gebruik te maken van deze unieke identificatiecode kan de uitwisseling van (gebouwerelateerde) informatie over verschillende instanties vereenvoudigd worden.
- 4° Gegevens over het energieverbruik (op maandbasis) van hun woning van de laatste vijf jaar: Dit is nodig voor een correct renovatie-advies, bv. over de noodzaak van bijkomende isolatie en de mogelijkheid om over te schakelen op een warmtepomp.
- 5° Gegevens over het behoren tot één van de volgende doelgroepen:
 - a. beschermdde klant;

- b. budgetmeter;
 - c. advies van de Lokale Adviescommissie over afsluiting of heraansluiting van elektriciteit, aardgas of water (LAC).
- Dit is nodig om klanten correct te kunnen adviseren over beschikbare steun en de klanten te begeleiden bij hun eventuele premie- en lening-aanvragen, leveranciersswitch, energiebesparende maatregelen etc.

Tot slot wordt in artikel 30 voorzien dat de Energiehuizen toegang kunnen krijgen tot de gegevens in de energieprestatiecertificatendatabank. Dit is noodzakelijk als basis voor het geven van renovatie advies. In het EPC wordt namelijk bouwfysisch (dus op basis van materialen, dikte, oriëntatie, ...) een volgorde van 'dringendheid' weergegeven om aan te geven welke werken het hoogst noodzakelijk zijn m.b.t. energieverbruik, alsook een prijsindicatie. Indien het EPC van hun woning beschikbaar is, hebben de meeste mensen dit wel ergens opgeborgen, maar het is niet evident dat elke klant dit document terugvindt en meebrengt naar zijn afspraak bij het Energiehuis. Rechtstreekse toegang van het Energiehuis tot het EPC maakt het zoekwerk en het maken van nieuwe afspraken overbodig en zorgt dus voor sneller advies en een meer efficiënte werking.

Om de langetermijn renovatiedoelstelling te bereiken is het nodig om woningen en hun eigenaars gedurende een lange periode te kunnen opvolgen. Verbouwwerken duren een lange periode en een dossier is niet 'afgehandeld' op het moment dat er bv. een premie-aanvraag afgerond werd voor een eerste renovatiemaatregel. Het Energiehuis zal een dergelijke woning verder moeten opvolgen, zo kan het Energiehuis ook de volgende stappen van het renovatietraject ondersteunen door advies over beschikbare financieringsinstrumenten zoals premies en leningen en renovatiebegeleiding. Daarom is het nodig om de individuele gegevens van een woning gedurende langere tijd bij te houden in het klantenbeheerssysteem van een Energiehuis. Voor de woning-gerelateerde gegevens stellen we, in analogie met de gegevens voor Mijn Verbouwpremie, een bewaartermijn van 15 jaar voor. Voor de persoonsgebonden gegevens zou een termijn van 5 jaar moeten volstaan, gezien deze gegevens minder statisch zijn. Na het aflopen van deze bewaartermijnen kunnen de Energiehuizen (een deel van) deze gegevens op een geanonimiseerde manier verwerken, bv. om de renovatiegraad op te volgen op wijkniveau.

Het Energiehuis is de verwerkingsverantwoordelijke. Bij de verwerking van de persoonsgegevens van de betrokkenen worden passende technische en organisatorische maatregelen gehandhaafd zodat de verwerking voldoet aan de vereisten van de algemene verordening gegevensbescherming en de bescherming van de rechten van de betrokkenen wordt gewaarborgd. Daarbij worden de passende technische en organisatorische maatregelen genomen om een overeenkomstig het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen conform artikel 32 van de algemene verordening gegevensbescherming.

In artikel 9.1.4, §1 van het Energiedecreet wordt nog toegevoegd dat de energiehuizen in kader van het als kredietbemiddelaar of kredietgever verstrekken van de leningen ook de vorige adressen van de kredietnemer kunnen opvragen en verwerken. Oorspronkelijk was dit in het kader van de regelgevende procedure bij het Verzameldecreet IV (decreet van 23 december 2022) al opgenomen in het - toen nog - ontworpen artikel 9.1.4. De VTC merkte toen echter op dat omtrent dit gegeven geen motivering in de nota, noch in de memorie van toelichting, was opgenomen over de noodzakelijkheid van deze verwerking. Naar aanleiding van de opmerking van de VTC werd er van uitgegaan dat de vorige adressen geen noodzakelijk gegeven zijn in het kader van de verwerking van persoonsgegevens door de energiehuizen. Dit gegeven werd dan ook verwijderd uit het ontworpen artikel.²⁰

²⁰ Zie VR 2022 0909 DOC.0993/1BIS.

Nu deze gegevensverwerking technologisch geïmplementeerd wordt, blijkt echter dat het opvragen en verwerken van de vorige adressen wél degelijk noodzakelijk is, zij het wel in uitzonderlijke omstandigheden. Immers, in het zeldzame geval dat op moment van de aanvraag van de lening, het adres van de aanvrager toch niet opvraagbaar zou zijn (bijv. wegens een technisch probleem), dan is het noodzakelijk om bij de behandeling van de leningsaanvraag (hetgeen in de praktijk een tijdspanne van een aantal weken kan impliceren) het adres op het moment van de aanvraag te kunnen consulteren. Daarom wordt dit persoonsgegeven terug toegevoegd aan artikel 9.1.4, §1, van het Energiedecreet.

Artikel 29

Artikel 11.1/1.3, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stelt dat alleen als er geen aardgasnet in de straat beschikbaar is, in bestaande residentiële gebouwen en in niet-residentiële gebouwen vanaf 1 januari 2022 een stookolieketel of een ketellichaam nog mag worden vervangen door een andere stookolieketel of een ander ketellichaam, of dat een andere verwarmingstechnologie dan een stookolieketel nog mag worden vervangen door een stookolieketel.

Dat zogenaamde stookolieketelverbod houdt dus expliciet geen verplichting tot het aansluiten op aardgas in. De bepaling past immers in de maatschappelijke context waarbij wordt geopteerd voor een graduele en gefaseerde energietransitie (en ook niet te vergeten: ter bevordering van de bodembescherming en -kwaliteit). Artikel 11.1/1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 beoogt dan ook geenszins een duw van de decreetgever in de richting van het gebruik van aardgas. Een aardgasaansluiting is voor de burger weliswaar een gemakkelijk alternatief voor stookolie, maar het staat elke burger vrij om zijn stookolieketel niet te vervangen door een aardgasbrander met aansluiting op het aardgasdistributienet, maar om te opteren voor een ander, milieuvriendelijker alternatief dan een stookolieketel of een gascondensatieketel. De duurzamere verwarmingsalternatieven, zoals een warmtepomp of een hybride warmtepomp, verdienen uiteraard de voorkeur, maar het is nog steeds mogelijk om bijvoorbeeld te kiezen voor een individuele gasopslagtank, los van een aansluiting op een gasnet.

De formulering “in de straat beschikbaar” die in artikel 11.1/1.3, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt gehanteerd, laat in het kader van handhaving echter ruimte voor interpretatie en discussie. Zo is niet duidelijk wat er moet gebeuren in een straat waar maar gedeeltelijk een aardgasnet aanwezig is, bijvoorbeeld omdat het aardgasnet midden in de straat stopt, op een kruispunt een bocht maakt in de richting van een andere straat of kleine zijstraten (cul-de-sacs) met dezelfde straatnaam overslaat. Volgens de letterlijke lezing van artikel 11.1/1.3, tweede lid, vallen die gevallen ook onder het toepassingsgebied van het plaatsings- of vervangingsverbod. Dat is uiteraard niet wenselijk.

Om die redenen wordt de tekst als volgt verduidelijkt: “als er ter hoogte van het gebouw geen aardgasnet in de straat beschikbaar is of als het gebouw niet door een onderboring op de aardgasleiding aan de overkant van de straat kan worden aangesloten”.

In die herformulering worden de facto beide kanten van de straat bedoeld: de aardgasdistributienetbeheerder kan immers doorgaans via onderboring technisch voorzien in een aansluiting, zelfs al ligt de aardgasleiding aan de overkant van de straat. Een uitzondering daarop is een gewestweg met vier rijstroken, maar daar is dan vaak voorzien in een dubbele leiding, voor zover er gebouwen langs een dergelijke weg liggen.

Met de formulering “ter hoogte van het gebouw” wordt niet alleen de straat met het huisnummer bedoeld. Een gebouw dat op de hoek van een kruispunt ligt of dat aan verschillende straten grenst, kan immers potentieel uit verschillende richtingen een gasaansluiting ontvangen. Dat is echter een feitenkwestie, waarvoor een benadering van geval tot geval vereist is.

Artikel 31

Aan artikel 11.2/2.1, §1, wordt een zesde lid toegevoegd dat verduidelijkt dat de renovatieverplichting enkel van toepassing is op authentieke akten met een translatieve of overdragende werking en niet op authentieke akten met een declaratieve²¹ of aanwijzende werking. Bij authentieke akten met een declaratieve werking vindt er immers geen overdracht plaats.

Artikel 32

De data aangaande energieverbruik en -productie en de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen in verband met het verbruik en de productie van energie met betrekking tot publieke organisaties, zijn heden eigendom van de publieke organisaties tot wie het gebouw behoort en kunnen momenteel niet zomaar zonder hun expliciete instemming openbaar worden gemaakt. Aangezien het hier geen (persoons)gegevens betreffen die omwille van privacygegevens moeten worden beschermd, wordt voorgesteld om dergelijke gegevens van publieke organisaties naar de toekomst toe als open data te beschouwen. Dit heeft als voordeel dat alle potentiële marktpartijen op gelijke wijze toegang zullen hebben tot die gegevens, zoals vereist door artikel 23, 2), tweede lid, artikel 34 en artikel 37 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Er wordt bijgevolg in titel XII van het Energiedecreet een verplichting opgelegd aan publieke organisaties om hun energieverbruiks- en productiegegevens en, waar beschikbaar, de fysische kenmerken van hun installaties en gebouwen, via een platform publiek beschikbaar als open data te stellen zodat die door iedereen vrij gebruikt, hergebruikt en gedeeld kunnen worden. Deze gegevens worden publiek beschikbaar gesteld door de publieke organisatie, die hiervoor beroep kan doen op aanbieders van energiediensten of bestaande platformen zoals dat van het Vlaams Energiebedrijf (VEB). De gegevens dienen minstens eenmaal per maand te worden geactualiseerd. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen omtrent de wijze waarop deze gegevens publiek moeten worden gemaakt, zowel naar inhoud, naar vorm als naar platform.

De publieke organisaties worden gedefinieerd in artikel 1.1.3, 104°/1 van het Energiedecreet en omvatten de federale overheid, inclusief de parastatalen, de Vlaamse overheid, inclusief de intern en extern verzelfstandigde agentschappen, de provinciale overheden, de gemeentelijke overheden, inclusief de O.C.M.W.'s, overheidsbedrijven en onderwijsinstellingen, welzijns- of gezondheidsvoorzieningen. Deze publieke organisaties hebben een voorbeeldfunctie in het kader van energie-efficiëntie en hernieuwbare energieopwekking. Zij hebben ook een rol te spelen in het behalen van de energie- en klimaatdoelstellingen door maatregelen op vlak van energiebesparing en hernieuwbare energie te nemen voor hun eigen patrimonium en technische installaties. Zij kunnen hierin worden bijgestaan door aanbieders van energiediensten, die met de voorgestelde bepaling de verbruiks- en productiegegevens van deze publieke organisaties ter beschikking kunnen krijgen. Aangezien dit maatregelen in het kader van transparantie m.b.t. en het bevorderen

²¹ Een declaratief of aanwijzend karakter betekent dat elke deelgenoot alleen en onmiddellijk de goederen bekomt die in zijn kavel vallen, en waarbij ze nooit eigenaar zijn geweest van de goederen die in de kavels van de andere deelgenoten zijn gevallen. De deelgenoten ontvangen dus onmiddellijk en rechtstreeks de goederen uit hun kavel, zonder ooit rechten te hebben gehad op goederen die de andere deelgenoten bekomen. (H. DE PAGE en R. DEKKERS, *Traité élémentaire de droit civil belge*, deel IX, Brussel, Bruylant, 1946, nr. 1373, 1017 en artikel 4.102 BW.)

van energie-efficiëntie zijn, kan het Vlaamse Gewest dit conform artikel 6, §1, VII, eerste lid, h) van de BWHI opleggen, ook aan andere overheden, wat betreft hun gebouwen gelegen op het grondgebied van het Vlaamse Gewest. Het is immers vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof²² dat energie-efficiëntie op land een exclusieve gewestbevoegdheid is. Zo heeft bijvoorbeeld het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest reeds verplichtingen m.b.t. energie-efficiëntie opgelegd die ook gericht zijn tot andere overheden gevestigd op haar grondgebied (Bijvoorbeeld het Plan voor lokale actie voor het gebruik van energie ("PLAGE") is ook van toepassing op de gebouwen van de Vlaamse en de federale overheid die in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zijn gevestigd).

De verbruiks- en productiegegevens omvatten naast de kwartierwaarden van afname en injectie voor elektriciteit en de uurwaarden voor gas (als deze waarden uiteraard beschikbaar zijn want hiervoor is de aanwezigheid van een digitale meter of een AMR-meter noodzakelijk; als er nog een analoge meter aanwezig is dan kunnen geen kwartier- of uurwaarden worden aangeleverd; in dat geval levert de publieke organisatie in de geest van het decreet alle wel beschikbare data aan) tevens de maandpieken en het opgestelde nominale vermogen van aanwezige decentrale productie-eenheden. Het betreft enkel de gegevens van toegangspunten verbonden aan publieke organisaties en waarvan publieke organisaties de netgebruiker zijn. Toegangspunten die wel toebehoren aan publieke organisaties, maar waarvan zij niet de netgebruiker zijn, zoals sociale woningen, vallen hier niet onder.

Waar beschikbaar, betreft het ook de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen in verband met het verbruik en de productie van energie: oppervlakte, type gebouw, adres... De in dit artikel voorziene verplichting tot openbaarmaking van gegevens doet evenwel geen afbreuk aan de beperkingen die voortvloeien uit intellectuele eigendomsrechten die rusten op bepaalde documenten, zoals bijvoorbeeld plannen. Tenslotte worden de gegevens niet beperkt tot elektriciteit en aardgas: ook gegevens over het verbruik van of de installaties voor stookolie, pellets, warmtenetten... worden als open data beschouwd.

Voor gebouwen van defensie wordt een uitzondering voorzien op de verplichtingen, gelet op het strategisch belang van deze informatie. Om dezelfde reden wordt voor gevangenissen een gedeeltelijke uitzondering ingeschreven. Gevangenissen zijn niet verplicht de fysische kenmerken van hun installaties en gebouwen publiek beschikbaar te maken.

Artikel 33

Bij het decreet van 22 oktober 2021 werd aan titel XII van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een hoofdstuk V over de databank voor energiegebruik en energieproductie toegevoegd. Die databank bevat gegevens over de gebouwen in het Vlaamse Gewest, hun ligging, de verwarmingsinstallaties erin, de bijbehorende energieopwekkingsinstallaties, en de energieproductie en het energieverbruik in die gebouwen. De databank heeft in dat kader veertien specifieke doelstellingen, die in artikel 12.5.1, §1, tweede lid, worden opgesomd.

Voor het ontstaan en de rechtvaardigingsgronden van die databank kan worden verwezen naar de toelichting (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 813/1) en naar de aangenomen amendementen (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 813/5) bij het decreet van 22 oktober 2021. De toelichting bij de doeleinden van de databank blijft ook hier onverkort van toepassing en hoeft dan ook niet te worden herhaald.

Aangezien de renovatieverplichting, vermeld in artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, voor niet-residentiële gebouwen vanaf 1 januari

²² Zie bvb. arrest GwH., 9 juli 2013, nr. 98/2013.

2023 wordt uitgebreid met een rechtsgrond voor het opleggen van verplichtingen voor residentiële gebouwen (zie supra), is het ook noodzakelijk dat in artikel 12.5.1, §1, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, punt 10° tot en met 14° worden aangevuld met de categorie van residentiële gebouwen. Op die manier kunnen de gegevens van de databank die betrekking hebben op residentiële gebouwen, ook worden aangewend voor onder meer:

- de handhaving van die nieuwe verplichting, aangezien handhaving één van de expliciete doelstellingen van de databank is;
- de beleidsmonitoring en de evaluatie van de evolutie van hernieuwbaar en niet-hernieuwbaar energiegebruik van het residentiële gebouwenpark;
- de evolutie van hernieuwbare energieproductie van het residentiële gebouwenpark.

De rechtmatigheid van de verwerking van de gegevens uit die databank valt onder artikel 6, lid 1, c), van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Dat geldt evenzeer voor de wijzigingen in dit voorstel van decreet.

Artikel 34

Artikel 13.1.2, §2, tweede lid, van het Energiedecreet regelt de inspectiebevoegdheden van de personeelsleden van de VREG. De personeelsleden van de VREG zijn bevoegd om toezicht uit te oefenen op de naleving van titels IV, IV/1, V, VI en hoofdstuk II tot en met IV van titel VII van dit decreet en de uitvoeringsbepalingen ervan en de niet-naleving hiervan vast te stellen in een proces-verbaal. Om alle nodige vaststellingen te verrichten, hebben deze toegang tot de terreinen en de gebouwen van marktpartijen. Tot gebouwen hebben ze echter alleen toegang als ze aan een van de volgende voorwaarden voldoen:

- 1° ze hebben de voorafgaande en schriftelijke toestemming van de bewoner of een daartoe gemachtigd persoon gekregen;
- 2° ze werden ertoe voorafgaandelijk en schriftelijk gemachtigd door de politierechter.

Dit artikel maakt dat de personeelsleden van de VREG enkel toegang hebben tot de lokalen van de werkmaatschappij (vb. in het kader van het toezicht op de naleving van de vereisten die de Vlaamse distributienetbeheerders zijn opgelegd inzake databeheer) indien zij over een voorafgaande en schriftelijke toestemming van een gemachtigde persoon bij Fluvius of van een politierechter beschikken. Dit is onwenselijk.

Er wordt voorgesteld om te bepalen dat deze voorafgaandelijke toestemming enkel vereist is voor bewoonde gebouwen, zoals al voorzien is in artikel 13.1.7 voor wat betreft de inspectiebevoegdheden van de personeelsleden van de netbeheerders om energiefraude vast te stellen.

Artikelen 35, 36 en 44

Om verdere stappen te kunnen nemen in het afbouwen van fossiele brandstoffen, wenst de Vlaamse Regering een systeemeis in te voeren bij nieuwbouw en ingrijpende energetische renovaties (IER) met een aanvraag voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen vanaf 1 januari 2025. Deze zal bestaan uit een minimaal installatierendement van 130% voor systemen voor centrale verwarming op de eigen site. Daardoor zal men enkel nog met hoogperformante systemen op de site zelf kunnen verwarmen. Het zal dan niet langer mogelijk zijn om enkel met een ketel op fossiele brandstoffen te verwarmen. Warmtenetten worden uitgesloten van deze systeemeisen, waardoor het altijd toegelaten blijft om aan te sluiten op een warmtenet. De nodige boetebepalingen voor deze eis worden dan ook in dit wijzigingsdecreet voorgesteld. Hiertoe worden de artikelen 13.4.6, 13.4.7 en de bijlage bij het Energiedecreet gewijzigd.

Bij nieuwbouw treedt er vanaf 2025 al een gasaansluitingsverbod in werking. Toch is het in specifieke gevallen nog mogelijk om met gas te verwarmen. Het gaat daarbij o.a. om interne netten, bestaande aansluitingen bij (gedeeltelijke) herbouw en om de plaatsing van individuele gastanks.

Bij IER is er geen aansluitingsverbod en zal er ook in meer gevallen een bestaande gasaansluiting zijn. Het invoeren van dergelijke systeemeis zorgt ervoor dat ook bij deze renovaties de nodige inspanningen gedaan worden voor fossielvrije verwarming.

Ter bepaling van de boete werd gekeken naar de installatiekost voor typische systemen:

Opwekker	COP	Rendement (%)	Kostprijs (EUR)
Ketel	/	97%	4500
Hybride warmtepomp	/	110%	10000
Lucht-water warmtepomp	3.5	140%	12000
Geothermische WP	4.5	180%	20000

Dit leidt tot een kost van ongeveer 170 euro per 1% rendement. Uit de dataset van nieuwbouwwoningen die onderzocht werd in de huidige studie naar het kostenoptimum blijkt een gemiddelde bruto vloeroppervlakte van 170 m² voor woningen (en 100 m² voor appartementen en 200 m² voor eengezinswoningen). Een administratieve sanctie van 1 euro per % tekort en per bruto vloeroppervlakte is voor een gemiddelde woning dus in overeenstemming met de installatiekost. Deze boete stemt dan ook overeen met de analoge boete die al bestaat voor het systeemrendement bij de renovatie van technische installaties. Aangezien het rendement uitgedrukt wordt in een dimensieloos geheel getal (100% = 1,00) komt dit overeen met de vermelde sanctie van 100 euro volgens de bijhorende berekening in de bijlage van het decreet.

Bij een eis van 130% en een aantal niet-conforme opwekkers resulteert dat in volgende administratieve boete:

Eis 130 %		1 EUR per m ²		
Boete afwijking	bij Rendement (%)	Boete gemiddelde woning 170 m ² (EUR)	Boete gemiddeld appartement 100 m ² (EUR)	Boete gemiddelde eengezinswoning 200 m ² (EUR)
Pelletketel	73	9690	5700	11400
Niet condenserende ketel	84	7820	4600	7600
Basis condenserende ketel	92	6460	3800	7600
Goede condenserende ketel	97	5610	3300	6600
Hybride systeem	110	3400	2000	4000
Maximumboete €25 per m ² bruto-vloeroppervlakte	105	4250	2500	5000

Dit wil dus zeggen dat, eens onder de 105% het niet meer uitmaakt welke opwekker het is (pelletketel, niet of wel condenserende ketel), de boete is dan gefixeerd op het niveau van de onderste rij (per m²).

Om een duidelijk onderscheid te maken tussen de bestaande installatie-eisen bij renovatie aan het systeemrendement per type opwekker, terwijl het hier ook kan gaan om een combinatie van opwekkers, wordt er gebruik gemaakt van de terminologie 'installatierendement'.

In artikel 13.4.7 van het Energiedecreet wordt daarnaast nog een extra wijziging doorgevoerd. Deze betreft louter een verduidelijking van reeds bestaande sanctiebepalingen. De verwijzing naar de verplichting in paragraaf 3, eerste lid, of paragraaf 4, eerste en tweede lid, van dit artikel laat geen twijfel over het feit dat de administratieve geldboete moet berekend worden per (niet of laattijdig ingediende) hernieuwingsaangifte. Echter is dit niet voldoende duidelijk gemaakt in het eerste lid van paragraaf 5. Een toevoeging van de woorden "voor elke nieuwe EPB-aangifte die niet of te laat is ingediend" wordt om deze reden voorgesteld.

Artikel 37

Punt 2° - nieuwe paragraaf 1/0:

Als bij de controle blijkt dat het energieprestatiecertificaat niet met de werkelijkheid overeenstemt, kan het VEKA, conform het bepaalde in artikel 13.4.10, §1, Energiedecreet, de energiedeskundige die het energieprestatiecertificaat heeft afgeleverd een administratieve geldboete opleggen, die niet lager mag zijn dan 250 euro, en niet hoger dan 5.000 euro.²³ Het VEKA verplicht in dat geval tevens de energiedeskundige om binnen de dertig kalenderdagen een nieuw energieprestatiecertificaat op te maken dat in overeenstemming is met de controlevaststellingen, en om dat nieuwe energieprestatiecertificaat te overhandigen aan de eigenaar of gebruiker van het gebouw. Indien het gebouw wordt verhuurd, dan bezorgt de eigenaar tevens een kopie van het nieuwe energieprestatiecertificaat aan de huurder. De kosten voor de opmaak van het energieprestatiecertificaat vallen volledig ten laste van de energiedeskundige.

Echter is er geen mogelijkheid voorzien dat de energiedeskundige wordt verplicht om een nieuw energieprestatiecertificaat op te maken wanneer het certificaat niet met de werkelijkheid overeenstemt, maar er toch geen boete wordt opgelegd. Dit in tegenstelling tot de regeling met betrekking tot de EPB-verslaggevers, waarbij met de decreetswijziging van 14 maart 2014 wel voorzien werd in een mogelijkheid om deze verplichting op te leggen wanneer de EPB-aangifte niet in overeenstemming zou zijn met de as-builsituatie op de datum van de indiening van de EPB-aangifte of met de gemaakte controlevaststellingen, onafhankelijk van het feit of er een administratieve geldboete werd opgelegd aan de verslaggever (artikel 13.4.7, §4, Energiedecreet). Gelet op het feit dat een correct energieprestatiecertificaat steeds meer en meer belang wint, wordt heden voorgesteld om deze verschillende regelingen gelijk te trekken en ook deze mogelijkheid te voorzien voor energiedeskundigen.

Punt 1° en punt 2° - nieuwe paragraaf 1/0/1:

²³ Via het ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 28 december 1964 betreffende de bestrijding van de luchtverontreiniging, het Energiedecreet van 8 mei 2009, het decreet van 13 juli 2012 houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2012 en het decreet van 17 december 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft toewijzingen aan het Energiefonds, wijzigingen betreffende flexibiliteit en energiedelen, de uitbouw van het energiedataplatform en de herziening van de administratieve geldboetes aangaande installatie-eisen, zal dit bedrag verhoogd naar 500 euro. Zie ook aangebracht: VR 2022 2810 DOC.1168/2BIS.

Als de energiedeskundige niet binnen 30 kalenderdagen een nieuw energieprestatiecertificaat opmaakt, maant het VEKA, op grond van artikel 13.4.10, §1, tweede lid, Energiedecreet, de energiedeskundige aan om binnen een vastgestelde termijn de verplichtingen na te leven. Als de energiedeskundige bij het verstrijken van die termijn in gebreke blijft, legt het VEKA de energiedeskundige een administratieve geldboete op in de vorm van een dwangsom. Die bedraagt 10 euro per kalenderdag dat de vastgelegde termijn wordt overschreden.

Daar waar er vroeger enkel een éénmalige geldboete werd opgelegd aan de energiedeskundige bij het nalaten van deze verplichting, werd met de decreetswijziging van 27 november 2015 voorzien in de mogelijkheid om een administratieve geldboete in de vorm van een dwangsom op te leggen. De memorie van toelichting (Parl.St. VI.Parl. (2014-15), nr. 461/1, 44) stelde hierover:

"Momenteel is bepaald dat als bij de controle blijkt dat het energieprestatiecertificaat niet met de werkelijkheid overeenstemt en de betrokkene werd gehoord of naar behoren werd opgeroepen, het Vlaams Energieagentschap de energiedeskundige die het energieprestatiecertificaat heeft afgeleverd een administratieve geldboete kan opleggen. Het Vlaams Energieagentschap verplicht tevens de energiedeskundige om binnen de dertig kalenderdagen een nieuw energieprestatiecertificaat op te maken dat in overeenstemming is met de controlevaststellingen, en om dat nieuwe energieprestatiecertificaat te overhandigen aan de eigenaar of gebruiker van het gebouw. De kosten voor de opmaak van het energieprestatiecertificaat vallen volledig ten laste van de energiedeskundige. Als een overtreding van de verplichting tot herindiening wordt vastgesteld, maant het Vlaams Energieagentschap de energiedeskundige aan om binnen een vastgestelde termijn de verplichtingen na te leven. Als de energiedeskundige bij het verstrijken van die termijn in gebreke blijft, legt het Vlaams Energieagentschap een administratieve geldboete op van 500 euro. Indien de energiedeskundige dan nog steeds in gebreke blijft, dan heeft het agentschap echter geen middelen meer om het herindienen af te dwingen. Daarom wordt voorgesteld om de eenmalige sanctie te vervangen door een administratieve geldboete van 10 euro per kalenderdag dat de vastgelegde termijn wordt overschreden."

Dit creëerde echter een verschillende handhavingsprocedure ten opzichte van de verslaggevers, waarbij er zowel een geldboete van 500 euro wordt opgelegd als voorzien is een dwangsomprocedure (artikel 13.4.7, §5, Energiedecreet). Gelet op het feit dat een correct energieprestatiecertificaat steeds meer en meer aan belang wint, wordt voorgesteld om deze regeling ook door te trekken naar energiedeskundigen en zodoende ook terug de administratieve geldboete van 500 euro in te voeren. Bij de mogelijkheid van het onmiddellijk opleggen van een boete zal er immers meer druk zijn om het energieprestatiecertificaat sneller te corrigeren. Bij het opleggen van een dwangsom moet namelijk lang gewacht worden vooraleer er een voldoende hoog en stimulerend boetebedrag opgelegd kan worden. Hierdoor wordt het corrigeren van het certificaat vertraagd. Door het eerst opleggen van een administratieve geldboete worden ook dwangsomprocedures vermeden, wat toch wel een grotere administratieve last is.

Punt 3°:

Conform artikel 11.2.1, §1, vierde lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 kan de Vlaamse Regering ook nadere regels vastleggen voor de labeling van gebouwen. De Vlaamse Regering kan daarbij ook bepalen dat gebouwen een minimaal energieprestatielabel moeten behalen. De Vlaamse Regering kan daarbij een onderscheid maken naar type van gebouw.

Momenteel is in het kader van het opleggen van een labelplicht geen sanctie voorzien als die labelplicht tegelijkertijd geen deel uitmaakt van de

renovatieverplichting. Daarom wordt voorzien in een bijkomende sanctie in het Energiedecreet als het vereiste label in het kader van een labelplicht niet wordt gehaald. Hierbij wordt voorzien in een vork waarbij het VEKA de boete kan moduleren naargelang de mate waarin niet aan de eis is voldaan.

Indien de Vlaamse Regering in uitvoering van artikel 11.2/2.1 een renovatieverplichting instelt waar ook een label eis in is opgenomen dan is dit ontworpen artikel 13.4.10, §3/1/1 niet cumuleerbaar met de sanctie uit artikel 13.4.9/1. Ook is deze sanctie niet cumuleerbaar met de sanctie uit artikel 13.4.10, §2 die van toepassing is als er geen EPC aanwezig is.

Artikel 38

Het opschrift van afdeling V van hoofdstuk IV van titel XIII "Procedure en administratieve geldboete bij niet-naleving van verplichtingen in het kader van het netbeheer" wordt gewijzigd, om dit te doen overeenstemmen met de inhoud van het artikel dat eronder ressorteert.

Artikel 13.4.11 van het Energiedecreet is immers van toepassing op alle vormen van energiefraude zoals bijvoorbeeld ook premiefraude, en niet louter op energiefraude m.b.t. het netbeheer. Daarom worden in het opschrift de woorden "niet-naleving van verplichtingen in het kader van het netbeheer" vervangen door "energiefraude".

Artikel 39

Dit artikel voegt aan afdeling VIII een artikel 13.4.15 toe. Dit artikel betreft een sanctiebepaling voor de niet naleving van de door de Vlaamse Regering op grond van artikel 7.7.3 van het Energiedecreet opgelegde verplichtingen.

De hoogte van de voorgestelde administratieve geldboete houdt rekening met het feit dat de maximale investeringskost bij onrendabele top-berekeningen per vermogens eenheid 613 €/kWp bedraagt, uitgedrukt in euro per kilowattpiek. Dit maximum geldt voor projecten met een startdatum vanaf 1 januari 2022 voor de bepaling van de projectspecifieke bandingfactoren voor PV bedoeld in artikel 6.2/1.7, §1, eerste lid, 1° en bijlage III/3 van het Energiebesluit van 19 november 2010. Die maximale investeringskost is het bedrag dat door de Vlaamse overheid in het kader van subsidiëring via groenestroomcertificaten als een maximaal aanvaardbare en niet-exorbitante kost wordt beschouwd. De boete wordt daar, rekening houdende met het feit dat die kost de laatste jaren steeds daalde - qua hoogte iets onder geplaatst op 400 euro per ontbrekende kilowattpiek vermogen fotovoltaïsche zonnepanelen dat ontbreekt op het moment dat aan de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1 moet zijn voldaan.

Aangezien de administratieve geldboete niet bevrijdend is, legt het VEKA dan ook een nieuwe termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting moet worden nageleefd. Als men bij het verstrijken van die nieuwe termijn nog steeds in gebreke blijft, dan legt het VEKA een nieuwe administratieve geldboete op. Het VEKA legt ook opnieuw een termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. De procedure wordt herhaald totdat aan de op grond van artikel 7.7.3. vastgestelde verplichting is voldaan.

Als de aanvrager die uitstel is verleend in geval van sloop met herbouw conform artikel 7.7.3, §2, zesde lid, de sloopvergunning of offerte voor vervangen voor het dak niet binnen de daarvoor gestelde termijn kan voorleggen, of het gebouw niet binnen de vijf jaar na het ingaan van het uitstel heeft gesloopt of het dak niet heeft vervangen, vervalt het uitstel. Aangezien het uitstel vervalt, wordt in die gevallen terug gegrepen naar de in artikel 7.7.3. vastgestelde verplichting. Het niet voldoen

aan de verplichting zal aanleiding geven tot het opleggen van een administratieve geldboete door het VEKA conform nieuw artikel 13.4.15, §1.

In principe kunnen eventuele meldingsplichten die de Vlaamse Regering in uitvoering van het ontworpen artikel 7.7.3 vastlegt, bij niet-naleving worden gesanctioneerd via artikel 13.4.11 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 met betrekking tot energiefraude. Energiefraude is immers conform artikel 1.1.3, 40°/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 ook enerzijds het niet-uitvoeren van meldingsverplichtingen die voortvloeien uit de toepassing van dit decreet, de uitvoeringsbesluiten ervan, het aansluitingsreglement, het aansluitingscontract of het technisch reglement, en anderzijds het bezorgen van informatie die niet consistent of in overeenstemming met de werkelijkheid is in het kader van meldingsverplichtingen die voortvloeien uit de toepassing van dit decreet, de uitvoeringsbesluiten ervan, het aansluitingsreglement, het aansluitingscontract of het technisch reglement. Wat de meldingsplichten in het kader van de PV-verplichting betreft, lijken de boetes zoals vermeld in artikel 13.4.11 van het Energiedecreet evenwel niet te volstaan (max. 20.000 euro). Het zou in veel situaties goedkoper kunnen zijn om niet te antwoorden op de meldingsplicht en de PV-verplichting niet na te leven en de boete te betalen, dan de verplichting wel na te leven. De verplichting kan daarnaast ook slaan op sterk uiteenlopende investeringen, in functie van dakoppervlakte, verbruik, ... Daarom is een boete in de vorm van een dwangsom meer aangewezen om op de verplichte rapportering te doen antwoorden. Aangezien de te handhaven verplichtingen al snel behoorlijke investeringen vergen, wordt het bedrag van de dwangsom voldoende hoog gesteld, namelijk op honderd euro per kalenderdag dat de door het VEKA in de aanmaning vastgestelde termijn om de meldingsplichten na te leven, wordt overschreden.

Omdat het onbillijk zou zijn om de PV-verplichting te handhaven ten aanzien van bedrijven die hun exploitatie in de gebouwen verplicht moeten stopzetten, wordt voor deze gevallen een uitzondering ingeschreven. Het kan bijvoorbeeld gaan om een decretaal verplichte stopzetting in het kader van PAS, of gevallen waarin de noodzakelijke vergunningen door de bevoegde overheden worden opgeheven of niet verlengd.

Artikelen 40 en 41

Er wordt een nieuwe afdeling IX, bestaande uit artikel 13.4.16, toegevoegd aan hoofdstuk IV van titel XIII van het Energiedecreet, waarin voor het VEKA een handhavingsmogelijkheid wordt voorzien ten aanzien van publieke organisaties die de verplichting om hun energieverbruiks- en productiegegevens en de fysieke kenmerken van hun gebouwen en installaties publiek beschikbaar te stellen als open data niet naleven. Zowel het niet openbaar maken van de gegevens, als het niet waarheidsgetrouw zijn van de openbaar gemaakte gegevens, kan worden gesanctioneerd.

Bij vaststelling dat een publieke organisatie deze verplichtingen niet naleeft, kan het VEKA de betreffende organisatie aanmanen om binnen een bepaalde termijn haar gegevens alsnog openbaar te maken. Als de publieke organisatie na het verstrijken van die termijn nog steeds in gebreke blijft, kan het VEKA een administratieve geldboete opleggen die niet lager is dan 250 euro en niet hoger dan 20.000 euro. Deze vork geeft het VEKA de mogelijkheid om rekening te houden met bijvoorbeeld de grootte van de publieke organisatie, het aantal gebouwen in gebruik, de verschillende energiedragers, De opgelegde administratieve geldboete werkt niet bevrijdend. Het VEKA kan op dat moment opnieuw een termijn opleggen waarin de publieke organisatie de verplichting moet naleven. Blijft de publieke organisatie dan nog steeds in gebreke, dan kan het VEKA overgaan tot het opleggen van een dwangsom van 25 euro per kalenderdag dat de opgelegde termijn overschreden wordt.

Artikel 42

Het nieuwe artikel 4.5.1, §2, zevende lid van het Energiedecreet voorziet in een verval van rechtswege van de toelating voor de aanleg van een directe lijn of directe leiding, indien de directe lijn niet binnen vijf jaar na toekenning van de toelating werd gerealiseerd. Voor bestaande toelatingen wordt een overgangsmaatregel voorzien: deze vervallen pas vijf jaar na inwerkingtreding van dit artikel. Het bestaande artikel 15.3.5/7 van het Energiedecreet is intussen achterhaald en wordt daarom vervangen door deze nieuwe overgangsbepaling.

Artikel 43

Om te vermijden dat er, door de afschaffing vanaf 1 januari 2025 van de begrenzing van de aansluitingskost bij nieuwe aardgasaansluitingen bij bestaande wooneenheden of gebouwen, in 2023 en 2024 nog snel aardgasaansluitingen aangevraagd zullen worden om achteraf hogere aansluitkosten te vermijden, wat zou kunnen leiden tot veel inactieve aardgasaansluitingen, wordt in een overgangsbepaling voorzien dat aansluitingen die voor 1 januari 2025 werden aangevraagd, binnen zes maanden na plaatsing van de aansluiting daadwerkelijk in gebruik moeten worden genomen om in aanmerking te komen voor de begrenzing van de aansluitkost op 250 euro.

Artikel 45

Dit artikel regelt de inwerkingtreding.

Omdat bij bestaande woningen alternatieve verwarmingsmogelijkheden niet altijd snel implementeerbaar zijn en soms zeer grondige renovaties vergen en ook omdat aardgas in andere maatregelen als alternatief wordt vooropgesteld voor stookolie, wordt voorgesteld de afschaffing van de begrenzing van de aardgaskost bij nieuwe aardgasaansluitingen bij bestaande wooneenheden of gebouwen in werking te laten treden op 1 januari 2025.

Om de publieke organisaties de mogelijkheid te geven om binnen een redelijke termijn de nodige stappen te ondernemen om hun gegevens m.b.t. energieverbruik en -productie op een platform beschikbaar te stellen (bijvoorbeeld IT-aanpassingen, beroep doen op een aanbieder van energiediensten, ...), wordt de inwerkingtreding van de verplichting om hun gegevens openbaar te maken en de eraan verbonden sanctie pas voorzien op de eerste dag van de zesde maand na bekendmaking van dit ontwerp van decreet.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

